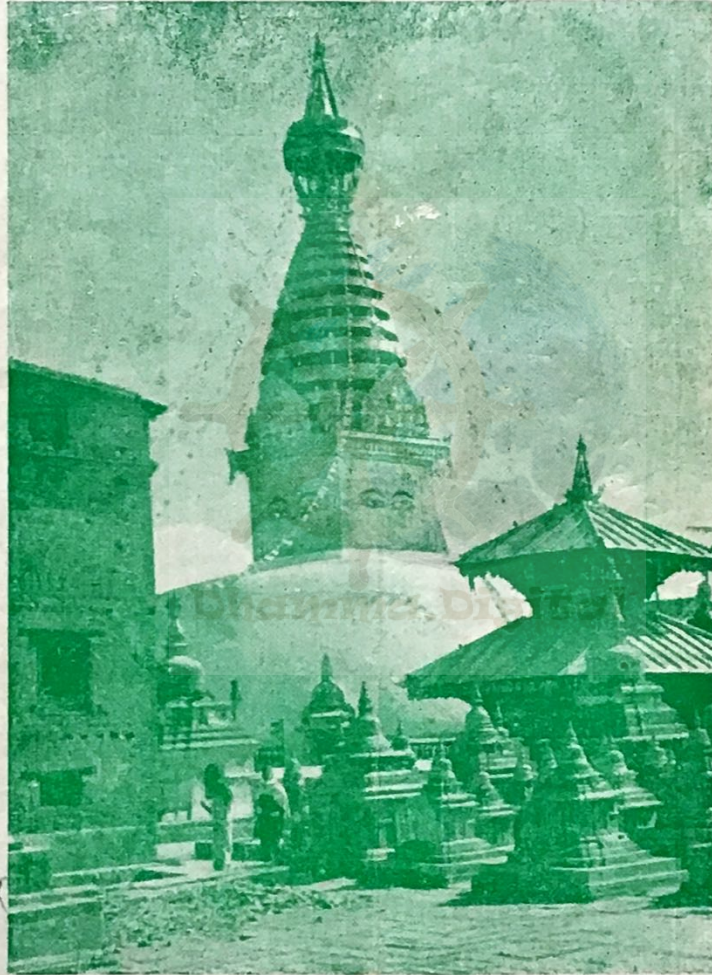

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भासम्बुद्धस्स

धम्मद्वय

—[नेपाल भाषाया लय्-पौ]—

स्वयंभू महाचैत्य

पश्चाक्षर समुद्भूतमक्षोभ्यादि चतुर्दिशं
मध्ये बैरोचनं नाथं पञ्चबुद्धं नमाम्यहं ।

वर्ष १३
पूर्णासंख्या १४६

कछला

बुद्ध सम्बत् २५०३
नेपाल सम्बत् १०८०

छगू प्रतिया
मो०रु. १५० भा.रु. ३७न.पै,
दच्छिया चन्दा
मो० रु. ४१, भा. रु. ३)

धम्मः-पौ

विषय	लेखक	पौल्याः
१—बुद्ध-वचनमृत	धर्मपद	१
२—जेतवन दान	महापंडित राहुल सांकृत्यायन	२
३—खुसिचा (कविता)	श्री रमापतिराज शर्मा	६
४—प्रकृति मैत्रु (,,)	श्री उदाररत्न कसाः	७
५—आदेश (कहानी)	श्री चित्तधर 'हृदय'	८
६—भीगु मतेनाया म्येः ङ्गू दृष्टिकोण	श्री कमल प्रकाश मल्ल	११
७—प्रायश्चित्त (कविता)	सुश्री रुचि प्रधान	१५
८—रत्तिं छु खँयू तीजक स्वःवःगु (कविता)	श्री देशरत्न	१६
९—जापानया ङ्गुलु (पत्र)	श्री पूर्णकृष्ण	१८
१०—इही (कविता)	श्री कृष्णप्रसाद श्रेष्ठ	१९
११—संसार छचाः (यात्रा)	श्री न्हुछेबहादुर वज्राचार्य	२०
१२—सम्पादकीय	... ..	२४

Dhammadigital

—*:o*:—

ब्वना मदी मते

फुक हे धया थें ग्राहकपिनि वार्षिक चन्दा फुइ धुंकल, उकिं इले थःगु चन्दा छ्वया हयाः अथवा थः एजन्टपिंथाय् बुभ्ने याना बिघाः थःगु 'धर्मोदय' अंक सुरक्षित याना दिमँ । ल्हापं थन कलकत्ताय् कार्यालये मथ्यंपिं ग्राहकपिन्त 'धर्मोदय' छ्वया हये फइ मखु ।

—व्यवस्थापक

बुद्ध

“मासये ज्ञानेनात्मं”

सम्पादक—

भिक्षु महानाथ “कोविद”

सहायक-सम्पादक—

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

वर्ष १३

कलकत्ता

कार्तिक वि० सं० २०१६

नवम्बर ई० सं० १९५९

अंक १

बुद्ध-वचनासूत

गुम्ह व्यक्ति बुद्ध, धर्म व संघया शरणे वनी, गुम्हसिनं “दुक्ख सत्य, दुक्ख समुदय सत्य, दुक्ख निरोध सत्य व दुक्ख निरोध जुइगु आर्य अष्टांगिक मार्ग सत्य” धयागु ध्व प्यंगु सत्ययात प्रज्ञा-ज्ञानं बाँलाक खँ कइ । उम्हसिया ध्व शरण, अतिकं कल्याणगु, भयं मुक्त जुया च्वंगु शरण मध्ये उत्तमगु शरण खः, थुकिया शरणे वन धासा तिनि फुक्क दुःखं मुक्त जुई ।

गुम्हसिनं मभिगु खँ ल्हाइ मखु, गुम्हसिनं मनयात बाँलाक संयम याई, गुम्हसिनं शरीरं प्राणिहिंसादि अकुशल कर्म याइ मखु, गुम्हसिनं स्वंगु कर्म - पथ शुद्ध याई; उम्ह हे तिनि बुद्धं कना विज्यागु अष्टांगिक मार्गे वने फई ।

—धम्मपद

(२) जेतवन दान

महापंडित राहुल सांकृत्यायन

भारतया सम्पूर्ण इतिहासे बुद्धया सं पुरुष
नाप तुलना यायू फःसा व महात्मा गांधी हे
छम्ह नाप अभ्यनं बुद्धया व्यक्तित्व अज्ज च्चे
हे ज्वी । तर मेमेगु खँय बुद्ध साप हे च्चे
ध्यंसां असंख्य भारती जनताया मुक्ति सेना-
पति जुयाः गांधीजु नं न्ह्यचिला च्वंगु दु ।
बुद्ध थःगु समयया फुक वर्गे प्रिय जू, ध्व
आश्चर्यया खँ मखु, धात्थें आःआः हे तिनि
गान्धीजुयात अथे हे खने धुन । बुद्ध वर्ण
व्यवस्था व यज्ञबलिया विरोधी खः, अयसां
कूटदन्त, सोणदण्ड थें ज्यापिं राजमान्य
महा विद्वान् ब्राह्मण वयागु चरणे कोच्छ ।
बुद्ध थः भिक्षु संघया पाखें छगू मेगु हे
समाजया निर्माण ज्वीगु स्वप्न खना च्वंगु दु,
गुकी आर्थिक समानता व जनतान्त्रिक विधान-
यात सर्वमान्य भाःपी, अथेनं मगध,
कोसलया जुजु, वैशाली व कुसीनाराया गणराज्य
वयागु सेवा-सत्कार यायूगुली दापां दापां ब्वां
जुइ । फुक सिबे क्त्यला तःगु जाति-गुकियात
थौंकन्हे मीसं हरिजन धया च्वनाया उद्धार यायू-
गुली वं म्हुतुं मखु ज्यां उदाहरण बिया च्वन । वया
भिक्षु संघे चाण्डाल व ब्राह्मण उत्थें । निम्हे नमस्कार
यायूया निंति थ्व हे जक ध्यान तय्माः कि सु
न्हापा लाक भिक्षु संघे द्वाहाँ वल । उगु वखते

लेखक

व्यापारीत छगू तःधंगु शक्ति जुया च्वने धुंकुगु दु ।
थौंकन्हे थें ज्यागु वयू वने यायगु साधन मदुसां
गुगु तक जल बा स्थल मार्गया साधन दया च्वंगु
दु, उकिया पूर्ण रूपं उपयोग याः । खुसी ततःगोगु
नांचा न्ह्याना च्वंगु दु । गुगु खुसि थज्यागु दु,
गुगु वर्षाया निला जक नांचा न्ह्याके ज्यू । उकि-
यात नं व्यवहारे हः । उदाहरणया निंति आजम-

गढ, बलिया, गाजीपुर जिल्लाया खुसिचा । समुद्रे व्यापारीतय्गु जहाज चलेजू । भीथाय् (भारते) तयार जूगु मालया न्हाथासं मांग दु । उगु समयया समुद्री-साहुतय् मध्ये गुलिखे कोटि थूपिं नं दु । स्थल मार्गे आपाः यानाः वासाया गाडा भो भो चलेजू । श्रावस्ती काशी-कोसलया राजधानी खः, राजगृह अंग-मगधया, कौशाम्बी बत्सया, उज्जयिनी अबन्तीया, तक्षशिला गान्धारया । ध्व राजधानी तोताः अंग देशे भदिया, काशी देशे बाराणसी, लाट देशे भरुकक्ष (भडौच) व मेगु लाट देशे शूपरिक (सुपारा) नापं गोगूखे व्यापारं तःमि जुया च्वंगु नगरत दु, गुकी अनेक साहुमहाजन च्वना च्वंगु दु । मध्य देशया अनेक साहुत बुद्धया भक्त खः । उकी मध्ये धन व सम्मानया दृष्टिं श्रावस्तीया श्रेष्ठी सुदत्तया स्थान साप हे च्वे लाः ।

सुदत्त धयाम्ह नांयात ज्या लोम्ह मनू खः । वया व्यापार उगु समयया व्याक सभ्य भारते व्याप्रा जुया च्वंगु दु । वया लहाः चक्कं । अनाथतय् नितिं वयागु धुकू चाः, उकिं यानाः हे वयागु धात्थंगु नां आपाःसिनं मस्यू, वयात अनाथपिण्डक (अनाथतय्त प्ये बीम्ह) धका धाङ्गु । उमेरे व बुद्धया जो ज्वीमाः । वयागु परिचय नं बुद्धया नाप न्हापां न्हापां हे जुया वःगु दु । बुद्ध जुयाः प्यदँ वा न्यादँ लिपा न्हापां अनाथपिण्डकं ध्व भव्य पुरुषया दर्शन यानाः उपदेश न्यन । व हे समये व बुद्धया भक्त नं जुल । संयुक्त निकायया छपु सूक्ते (११।१।८) वःगु दु—

‘जि थथे न्यना छगू समये भगवान् राजगृहया सीतवनय् विज्याना च्वन ।

उगु समये अनाथपिण्डक गृहपति-गुम्ह राजगृह श्रेष्ठीया जिचा दाजु खः—छगू ज्याय् राजगृह

वन । राजगृहया श्रेष्ठी संघ सहित बुद्धयात कन्हे-खुनुया नितिं पाहाँ हाना तःगु जुया च्वन । उकिं वया दास दासी तय्त आज्ञा विया च्वन—

‘अय् फलाना, इले हे दनाः बोजा थु, जाथु, केँ खँ ।’ अले अनाथपिण्डक गृहपतिया मने वल— ‘न्हापा न्हापा जि वय्बले ध्व गृहपतिं फुक फाक ज्या तोताः जितः स्वागत सत्कार याः वइ । थौं वेँ थें दास दासी तय्त ज्या व्वया जुल—‘थय् या, अय् या’ । छु ध्व गृहपतियाथाय् व्याहा-विहि जकं मदुला वा तःधंगु यज्ञ ज्वी त्यन ला अथवा सेनावेना सहित मगधराज श्रेणिक विम्बिसार जकं कन्हेया नितिं पाहाँ हाना तःगु दु ?

राजगृह श्रेष्ठीया ज्या-जि व्वय् धुंकाः अनाथपिण्डकयाथाय् वयाः वयात नमस्कार आदि यानाः फेतुत । अले राजगृह श्रेष्ठीयात अनाथपिण्डक गृहपतिं धाल—बृहपति, न्हापा न्हापा जि वय्बले (छं ज्याजि फुक तोताः स्वागत सत्कार याइ, थौं दासदासीपिन्त ज्या व्वया जुल । छु व्याहा विही जकं दु ला, अथवा सेनावेना सहित जुजुया निमन्त्रणा ?)

‘गृहपति, न जिथाय् व्याहाविही दु, न जुजुयात निमन्त्रण याना तयागु दु । खः कन्हे छगू महा यज्ञ दु—संघ सहित बुद्धयात निमन्त्रण विया तयागु दु ।’

‘गृहपति, ‘बुद्ध’ ध्व शब्द नं लोके दुर्लभ, छु ध्व इले उम्ह भगवान् अर्हत सम्यक्सम्बुद्धया दर्शन याय्त वने फुला ?’

‘गृहपति, ध्व समय उम्ह भगवान् अर्हत सम्यकसम्बुद्धया दर्शनार्थ वनेगु समय मखु ।’

अले अनाथपिण्डक गृहपतिं ‘कन्हे इले उम्ह भगवान् दर्शन याय्त वने’ धका ध्व बुद्ध विषयक स्मृतियात मने तयाः च्वन । चान्हे हे सुथे जुल

धका भाःपाः स्वको तक दन । अले अनाथपिण्डक
 गृहपति राजगृह नगरया शिवद्वार दुथाय् वन ।
 अमनुष्य (देव आदि) पिसं ध्वाखा चाय्का बिल ।
 अनाथपिण्डक नगरया पिने थ्यनेव प्रकाश तनाः
 ख्यूसै च्वना वन । वयात ग्यानाः छुयाय् छुयाय्
 जुयाः चिमिसं तीं तीं स्वाना बल । अनाथपिण्डक
 गृहपति सीतवने वन । उगु वखते भगवान्
 चान्हस्या नसंचाती दनाः ख्यले इरु थिरु जुया
 च्वन । भगवानं अनाथपिण्डक गृहपतियात तापाकं
 खनाः व थासं वयाः लासाय् फेत्तुनाः अनाथपिण्डक
 गृहपतियात धाल—‘वा सुदत्त’ अनाथपिण्डक गृह-
 पति ‘भगवानं जिनः नं कयाः सःता च्वन’ धका
 लय्लय् तातां भगवान्याथाय् वनाः भगवान्या
 चरण कमले भोपुयाः धाल—

‘भन्ते, भगवान्या न्ह्यः ला बांलाक वः ला ?’

‘निर्वाण प्राप्त (व) ब्राह्मण न्ह्याबलें सुखं घना च्वनि ।
 गुम्ह शीतल दोषरहित जुयाः काम वासनाय्

लिप्त ज्वी मखु ।

व्याक आसक्तियात कुचा कुचा थलाः नुगलं

भययात वांछ्याः

चित्तया शान्ति प्राप्त यानाः-उपशान्त जुयाः

व सुखं घनि ।’

बुद्धया उपदेश न्यनाः अनाथपिण्डकं बुद्ध, धर्म
 व संघया शरणे वनाः उपासक जुयाः कन्हेखुनु
 शिष्य मंडलिं सहित बुद्धयात भोजन याकल ।
 भोजन धुंकाः वं भगवानयात धाल—‘भिक्षु संघ
 सहित भगवान् श्रावस्ती वर्षावास च्वं विज्याहुं ।’

भगवानं धाल—‘गृहपति, तथागतया एकान्त
 आगार यो ।’

अनाथपिण्डक राजगृहं श्रावस्ती लिहाँ वंबले लँय्
 लँय् मनूतय्त फुक थासे धाधां वन—‘आर्यपि,
 आराम दय्कि, विहार स्थापनाया । लोके बुद्ध

उत्पन्न जुइ धुंकल । व भगवान्यात जिं निमन्त्रण
 याना वया । वसपोल थ्व हे लं विज्याइ ।

श्रावस्ती लिहाँ वयाः अनाथपिण्डकं थज्यागु थाय्
 माःजुल, गुगु थाय् देश गाभं तापाः थाय् नं मखु, सत्ती

भगवान बुद्ध

थाय् नं मखु वने मासिति वःपिं अःपुक वय् वने याय्
 छिगु, न्हिने गन मोमो मजू. चान्हे कालाकुलु सः
 मदु ज्वी । थज्यागु थाय् श्रावस्ती नगरया दक्षिण
 पश्चिम कुने च्वंगु राजकुमार जेत्रया उम्मान (वन)
 दुगु सीकल । वं राजकुमारयाके व वन फवन ।
 राजकुमारं धाल दां लायाः न्याय् धाःसां जिं बी
 फइ मखु । मू भाः म्हुतं पिहाँ वःगुलिं जेतयात ज्वन
 (मुहा जुयाः) जजं मुहा छिने यात—श्रेष्ठीं उगु
 कुलामं थुगु कुलां थ्यंक दामं तोपुया व्यूसा वं
 उम्मान काय् फु । श्रावस्ती थौकन्हे सहेटया नामं-
 गोंडा जिल्लाय् भ्वीभाय् दना च्वंगु थाय् खः, हानं
 जेतवन महेटया ध्वंसावशेष खः । पालिग्रन्थे दांया

नां हिरण्यं (लुं मोह) धया तःगु दु । हिरण्यं नां
वःसां आःतक लुंयागु अज्यागु दां मलू नि । वहः-
यागु सिजःयागु प्यकुंलाःगु दां अवश्य दु । यदि
वहःया पंचमार्क दां धाःसा ला व १६६ निसं १७५
ग्रोनयागु लुया वःगु दु । भीगु (भारती) दां १७८
ग्रोन (छतोला) या बराबर जू । पालि ग्रन्थे च्वया
तःगु दु अनाथपिंडकं १८ करोड कार्षापण लायाः
जेतवन न्यात । बुद्धया निर्वाणया निसःत्यादं जक
लिपा दयकुगु भरहुतया स्तूपे पंचमार्क सिक्का लायाः
जेतवन काःगु खं क्रिया तःगु दु, गुकी 'कोटि सन्धतेन
केते' (सिधंनिसं दां लाया न्यात) च्वया तःगु दु ।
थुकिं थनिं नीनिसःत्या दं न्हापाया ध्व लेखं कना
च्वंकि अनाथपिंडकं आपाः हे दां खर्च यानाः जेत-
वन न्याःगु खः । १८ गू कोटि कार्षापणं १४ ३५
एकड भूमि तोपुइ । थौं कन्हे जेतवनया मुख्य भाग
१४.७ एकड दु । बुद्धं थःगु जीवनया दकले आपाः
(२५ गू) वर्षावास थन हे यात । त्रिपिटके संगु-
हीत दकले आपाः बुद्धया उपदेश थन हे व्यूगु खः ।
जेतवन बौद्ध जगतया नितिं पूज्य व प्रिय स्थान
खः । १६३१ सने श्रीलंकाया आपाः हे विद्वान् व
माननीय भिक्षुपि महास्थविर लु० धम्मानंद पादया
नाप जेतवनया दर्शन याय्त वना । गन गुगुं समये
दोलंदो भिक्षुत च्वनाः ज्ञान-ध्यान याना च्वनिगु
खः गन दर्जन दर्जन एकड भूमी, अमिगु बांलागु
आवास दयका तःगु दु, आः व जेतवन ध्वस्त जुइ
धुंकुगु दु । पुरातत्व विभागं गाः म्हुयाः पुलां पुलांगु

छैयां जग पिकया च्वन । भरहुतया शिलापट्टं
ध्व नं पत्ता लगे यात कि निगू मुख्य कुटि-गंधकुटि
व कोसम्ब कुटि गन दइ । थुकी मध्ये हे बुद्धं
निवास याःगु खः । महास्थविर धम्मानन्द पादया
म्हुतुं पुलांगु पालि गाथा पिहाँ वल—

इदं हि तं जेतवनं इसि संघेहि सेवितं

(ऋषिपिसं सेवा याना तःगु ध्व जेतवन)

थये धाधां वयाः गःपः तःपु जुया वल, मिखां
महिक ख्वविधाः पिहाँ वल । बुद्धया वास जूगुलिं
यानाः परम पवित्र जूगु ध्व थाय्या ध्व अवस्था
जुइ धका धयागु अमित गबलें कल्पना नं जुल
खइला ? न्हय्सः दंनिसं बुद्ध व वया धर्म देशं
पितिका च्वन । आः बुद्ध गौरव पूर्वक थःगु जन्म
भूमी लिहाँ वया च्वन, थुकी छु धाय्माः । भीसं
खना च्वना भीगु धर्म-निरपेक्ष सरकारं नं बुद्धया
२५ गूगु निर्वाण शताब्दी माने याय्गुली छगूत्या
कोटिदां खर्च याना च्वन ।

अनाथपिंडक थःगु जीवनया अन्तिम समय
पाखे व्यापारं घानाः गरीव जुल । अबले नं वं
जेतवन वइवले लहाः प्वनं मवः । मेगु छुं मदुसा
राप्तीया फिसां हयाः अन माःथाय् हला थकइ ।
राजकुमार जेतं छुं भचा भूमी कार्षापणलाय्के
मब्यू, अन थःगु हे ध्यबा तःधंगु ध्वाखा दय्के
बिल । जेत राजकुमारया नां नं थौं ध्व जेतवनं
यानाः अमर जुया च्वन ।

(महामानव बुद्ध सफुलि)

खुसिचा

श्री रमापतिराज चुलि

थन न्ह्याब्ले न्ह्याब्ले हे थुगुलं खुसिचा ख्वख्वं ख्वख्व जक न्ह्याइगु

गुलि गुलि चान्हे सब्बू चान्हे
भयाम्म सिमाया जवं खवं दुनें
कि मां मभाँदं व वातावरणे
हुनुनुनु हुनुनुनुकं ततःसलं ।

थन न्ह्याब्ले.....

खः उबले मुसु अभिलाषलिसै
त्वाय चि-च्चिउं गुलि भाकल यासे
भवालाया रूप जुया महिक
मे हाहां न्हिला वःम्ह थौं हे ।

थन न्ह्याब्ले.....

निष्ठुर विवशं नाप चुपि धालं
थन आशाया गः कि-क्किउं म्हितिगु
सी - संकल्प छता ल्यंगु खुसिं
लुपुरु लुपुरु आ चुइके मागु ।

थन न्ह्याब्ले.....

द्वे-कल्मष फच्छि चुइकां च्वनि
अलय प्राणीया प्राण जुयांच्वनि
न्ह्यासु वनीसुं युक्तम्ह अयनं
उर-घालं गुबले दु मब्यनि ।

थन न्ह्याब्ले.....

खिमला चाय् नगु हिकुहिकुलं थें
आमै - तिमिलाजु दिने तं थें
चांपित्युंम्ह न्हिपा नं धरधर
मुथ नयनं ख्ववि हायकाजू थें

थन न्ह्याब्ले.....

स्वधापासा

१०००

प्रकृति मैत्रु

श्री उदाररत्न कसाः

समुद्र तुंथी कपनं सालाः
लखं सुपाय्या जायकाः घः
घततत प्वंकुगु थें वागाकाः
प्रकृति मैत्रुया मोल्हुल सो ।
पर्वत-कःसी बिलिबिलि जायाः
भरना-ध्वःप्वाः भरभर हाल,
नदी-धलं लः न्हाना व्वां वन
न्या-खिति, सँ-सिमां चुइकः यंकल ।
थुकथं प्रकृति मोल्हुइ धुंकाः
वाउँक वनया वसतं छायापाः

रंग रंगया तिया तिसा-स्वां
सुर्घो-सिन्हलं नं तित छपता ।
तुयू-सुपाय्या पाउडर बुलाः
छाउँ निभाःया लालि तयाः
खिमिलायागु उलाः अजलं नं
न्हायूकं स्वः वन च्वापुगँया ।
प्रकृति मैत्रुया थय् छायापु खनाः
मंगः हाःजुल नुगः मुयाः—
“गुलि जक भवासिन्ह व प्रकृति मैचा”
बाजं थाः जुल फसं ध्व खँ ।

(साहित्य मण्डल राजहराया सौजन्यं)

भासु मफ्यूसें वःमह पथिकया
तःहा सासः लँ पुं थसाला
दःगु व खुसिचा हत्-रसयागु
थथें मखाजुल खवर वयागु

थन न्ह्याब्ले.....

युग युग तकया मरु भू इच्छा
दग्ध जुजुं सित भश्म जुया नं
गुम्हलिस्य गुबले हँ वन्य मससें
बरु समुदर प्यासं सायका जक ।

थन न्ह्याब्ले न्ह्याब्ले हे थुगुलं खुसिचा ख्वख्वं ख्वख्व जक न्ह्याइगु

—:~::~~::~:—

आदेश

श्री चित्तधर 'हृदय'

लेखक

जि थों थें लुमंनि, शिक्षामन्त्रालयया 'वेटीरुमे'
पिया च्वनागु । नापं व्वना यंकाह् जिमि
किजा नं वया पासा छम्ह नाप लाना वय् धका
गृहमन्त्रालये वने धुंकुगु । जि याकःचा, आफीसया
प्यूनत दुहां पिहां जुया च्वन, गबलें फाइल पित
यंका च्वन, गबलें लः-ग्लास दुत हया च्वन, अमि
लिमलाः । जि पिया च्वना, मने खँ वुया च्वन—
थों धात्थें जिगु दर्खास्त मंजूर जूसा ज्यूवा, कन्हे हे
माःमाःगु ज्या कोछिनाः कंस हे वना छ्वय्, न्यान्हु
त्वाः अन ध्यनि, उखुनु हे मखुसां कन्हे वा कंस
खुनुला अवश्य नाप लाइ । अध्यनं मखुसा निन्हु
प्यन्हुइ छकोसां छगू हे क्लासे लाइखुनु ला नाप हे
लाइ । अले दँ बदँ तक खँ ल्हाय् मखंगु साय्क
लुदंक खँ ल्हाय् । थन ला नाप हे लाःगु मखु, ला
हे लाःसां छगू धका खँ ल्हाय् खंगु मखु । अबले
जूसा स्कूले व्वना, च्वनाबले व व हे विषय कया
तयापि जूगुलि मज्जां खँल्हा-बल्हा, ख्या-खी नं
याय् दु । छको ला माष्टरपिसं नं शंका याय् धुंकुगु ।
लिपा स्कूलया सेकेन्ड टर्मिनल त्यःगुलि बिदा जुल,
माष्टरपिनि बांलाक सीकाः ध्वीकाः छुं आक्सन
काय् मलात । लिपा टर्मिनले नं निम्हं प्रथम द्वितीय
जुयाः पास जुल । S. L. C. या परीक्षाय् नं फाष्ट
डिभिजने निम्हं पास जुल । निम्हं साइंस कयाः
कालेज ज्वाइन जुया । तर स्कूले थें खँ ल्हा-बल्हा
याय्गु मौका अन मडु खनी, मिजं मिजं पासा,

मिसा मिसा पासा । छगू प्रकारं ला प्रतिद्वन्दिता
हे जुइगु । तर व नाप जि छुं प्रकारया प्रतिस्पर्धा
मडु, स्कूलेबले ला वं थूगु जितः कनिगु, जि स्यूगु
वयात कनेगु, तर अन वयाः अथे विचारया काल-
बिल याय्गु मौका जिमित मन्त । अन ला जिपि
निगु पक्षे विभक्त जुयाः मानो धूरिराष्ट्र व मित्रराष्ट्र
थें जुया च्वने माःगु । मिजंतय् पाखें छुं दोंगु खँ
पिहां वल धाःसा मिसात खिति-खाति न्हिले
धुंकइगु, मिसातय् छुं भूल दय् व ला हाहा हे याइगु ।
थुकी छुं भचा च्वय् कय् जुल कि अर्थात् 'वं ला
थय् याइ मखु, व ला थय् जुइ मखु' इत्यादि खँ
चुल्हनकि पचिनं सुइ लाकइगु । उकिं न्हासं चुयाः
थःपिनि समाजया अनुशासन पालन याना च्वने
मालिगु । अथे धका फुक फाक हे धात्थें थःगु मिसा

पक्षं व्याका च्वने फुपिं नं मखु । दुर्गादेवी छम्ह
दुका धात्थें मिजंतय पाखे वास्ता हे मदुम्ह । खालि
व्वनेगु सय्के सीकेगुली हे वया ध्यान, लिपा तकं
आजन्म कुमारी हे जुया च्वने माः धयागु वया
सिद्धान्त । मेपिं ला छु, लनमायाया मोहन नाप
खँ-ज्या दु, कमलकुमारीया कृष्णकुमार नाप । अथे
हे जि नं श्यामसुन्दर नाप भचा मन सत्तो । उकिं
हे जि व बम्बइ वनिगु ज्वीव जि नं बम्बइ हे वनेगु
धकाः आइ० एस० सी० तोताः साहित्य व्वंवनेत
दर्खास्त तया तयागु ।

अथे ला जि नं फास्ट डिभिजने पास जूगुलि
दर्खास्त तयाः छवाः हे मदुनिबले दिल्ली पाखे
व्वंवनेगु छगू चान्स वःगु खः, बनेसा छ्या बी
धका प्रिंसिपलं धा नं धाःगु, तर जिं दिल्ली वनेगु
तोह मतोह चिनाः कोथला बिया, मेम्ह हे पासा
छम्ह वन सेकेन्ड डिभिजने पास जूम्ह । जि जक
व हे 'बम्बइ'या माः चाःहीका च्वना—गवले वनेगु,
गवले श्यनिगु, गवले नाप लाइगु इत्यादि, तर
न्हाबलें आःला उखे-पाखें छुं सः मवःनि धका जक
धाइगु, गुलि प्रिंसिपलया थाय् वनेगु, गुलि सेक्रे-
टरीपिंथाय् । छन्हु छन्हु छ्यात युग युग थें,
लच्छिला कल्प हे जुल । हानं वनेगु धका दर्खास्त
तय धुंगुलि सेक्रेटरीपिं व प्रिंसिपलं नं छ्वय् धका
आश्रासन बिया तःगुलि जि कालेज नं मवने धुन ।
पासापिं नं व्वंवनिपिं वने धुंकल, कालेज वनिपिनि
उलि हे लिमलाः, उकिं सुं नं नाप मलाः । याकःचा
च्वन, मने खँया खुसि न्हाका च्वन । चिट्ठी नं च्वय
छाःगु मखु छुं जुयाः लिसः-पौ वल धाःसा व पौ
मांबवं खन धा सा छु धाइ धका ग्याः । उकिं म्हाइ-
पुया वइगु, अले मंत्रालये वःसा वय् वने १॥२
घंटा, पिया च्वनेत १॥२ घंटा यानाः निह फुइगु,
उकिं जि निह निह धया थें हे वय्गु ।

तर उखुनु पिया च्वनागु ताउन हे जाय धुंकल,
उकिं जि भचा उकुस मुकुस दना च्वन । गवलें मेचे
लिधनाः, गवलें तुति थत कयाः, गवलें छ्यो वेक-
यकाः घडि स्वया च्वना । व हे वेटीं रुमया लिक्सं
च्वंगु कथाय् मेगु हे मन्त्रालयया आफिस थें, वातें
जक जाःगु बसिं खँ ल्हाःगु सः पुला वया च्वंगु दु ।
अज्याबले छम्ह आसिस्टेन्ट सेक्रेटरी पिहाँ बल,
जि दना । जि खनेव 'अँ .....पलख दिसँ, मेगु
ज्या छगुली अलमल जुया च्वन, थौं छिगु ज्या
सिधइगु जुल' धयाः पिहाँ वन । छकः 'गय् जुल
थें' धका हे न्यने मलाः । जिगु मन भं हथाय्
चाल—'लाःसा ज्वी हे मखुत, मेम्ह वनिगु जुल
धका जकं धाइगु ला ?' हानं मनं भलसा काल—
अपाय्चो सेक्रेटरीं हे जितः याना बी धका आश्रा-
सन बिया तःगु जकं !' अले लयूलय् तातां मन
बम्बइ व्वां वन—जि स्टेसने श्यनेव हे वं काः वइ,
नापं हे जितः धका कोछिना तःगु होस्टेलया कथाय्
थयंक तःवइ । जितः काःवःपिं होस्टेलया कर्मचारी-
पिसं न्यंसा 'जिमि स्कूलया क्लास फ्रेंड' धका
धाइगु ज्वी । अले वं निहलाः क्लासे नाप लाय् धया
थें याना वने लनि । जिं नं अवश्य नाप लाय् धया
थें फिसिक निहला बी ।

जि थारा न्हुल । थयक स्वयां चपरसि 'दुहाँ
भासँ धया च्वंगु । जि वाथाक दना, पर्सिचो मिले
यानाः तीजक ग्यां ग्यां दुहाँ वना । मन भार भार
मिना च्वन—धात्थें नाप लाय् हे जकं मखनिंगु
जुल ला ? वने हे मखन धाःसा जि छु याना
च्वनेगु ? वया ला छु ला बला आशा यानाः पिया
च्वनि, लिपा युनिभर्सिटी धयाथाय् छु सलंसः छात्र
छात्रात दुथाय् छम्ह न छम्ह नाप मन प्यपुंका छइ ।
मिजंत धयापिनि माया न्हाःने च्वतले ला खःनि ।

जि दुने श्यन । सेक्रेटरीयात नमस्ते याना ।

सेक्रेटरी 'अँ' 'दिसँ' धका: न्ह्या:नेसं च्वंगु मेच
 क्वन । जिगु मनया भाव रुवाले गुलि पिज्वया
 च्वन जि मस्यु, नुग:या धुकुधुकुं पिज्वया व:गु फूँ
 फूँ सेक्रेटरी ताइ धका ग्या: । उकिं जि भचा
 लिचिला: तीजक फेत्तुना । सेक्रेटरी बढाइ दु छित:;
 बम्बइ युनिभर्सिटी एम० ए० तकया निर्ति छि सदर
 जुया वल, अर्थमन्त्रालये च्वया वंगु दु, लँ खर्चयात
 मा:गु दां का: भासँ, मेगु दां लय् लय् पत्ति होस्टेले
 हे छया हइ 'का थुकी छगू 'सिग्नेचर' याना दिसँ'
 धका छकू भेाँ न्ह्याच्याका बिल । साइन यानाह्यस्या
 ल्हा: थरथर खा:, ख:थे मखुथे साइन याना: वं
 बोधार्थ व्यूगु भेाँ नं ज्वना: लय्लय्तातां लुखां पिहाँ
 जक वया, बसिया उखें श्यामसुन्दरया स: थें ताल ।
 जि न्ह्याय्पं तिनि हाल, मन भारभार मिन । अले

हानं स: वल, जि न्ह्याय्पं दुया: न्यना । स: वयागु
 थें हे च्वं, अध्यनं मनं त्याकल—'गनं वयागु स: वइ
 बम्बइ वना च्वंम्हस्या, सुं मेम्हस्यागु ज्वी । न्ह्याय्-
 पनं धा:सा धया च्वन—'स: ला वयागु हे ख:'
 अले जिगु तुति पला: छी लोमंकल, जि भवाताहाँ
 दने धुन । जि उखें पुला व:गु ध्व स: ता: थे मता:
 थे ताल—'छाय् श्यामसुन्दर भाइ, अपाय्चो हथासं
 भायागु ?' जिगु न्ह्याय्पं पिलि गुत—'वय् मा:गु हे
 जुसेलि छाय् बिलम्ब ? अन च्वना नं ब्वनेगु हे ख:;
 मेथाय् जूसां ब्वनेगु हे जूवले छाय् थ: सरकारया
 आदेशे हानं जिरह याना च्वनेगु ?' जिगु म्ह पीसे
 च्वना वल, ल्हा: थरथर खात । अले जि मचाय्क हे
 व सेक्रेटरी विया ह:गु भेाँ मसुका: नापं बँय् कुतुवन ।

कलकत्ता १३।१।५९

Dhamma Digital

सुलचं सुलचं ख:

तुयू-काप:

पत्र-पत्रिकाया आख: चीगो जुलं ग्याना दीमो, तापाकं
 मखन धका नं धन्दा कया दीमो, छि नं आख: त:गो खने
 दइगु व तापाकं निसें मनु म्हसीगु सुलचं तया: निगू लेख
 अप्पो ब्वना दिसँ, यानंनिसें नतुया: थ:धिति बा पासायात
 लय्ताय्का दिसँ, जिमिगु पसले छिगु मिखायात, छिगु ख्वा:यात
 व छिगु मनयात नं लोगु चस्मा न्ह्याबलें तयार दु । मा:सा दय्का
 नं बीफु । पस: छिगु हे, छको भाया: परीक्षा याना दिसँ ।

गथे तुयू रंग रंगया जुजु ख:, अथे हे तुयू-काप:
 नं काप:या जुजु । सम्पूर्ण रङ्ग तुयूरंगे आधारित
 जुया च्वं थें न्ह्यागु वस:यात नं तुयू-काप: मदय्क
 मगा: । उकिं छित: नं तुयू-काप: मालेव जिमिगु
 पस: लुमंका दिसँ । न्ह्यागु किसिमयागु तुयू-काप:
 नं जिमि थाय् दु ।

डम्बरमान, कर्कटमान, असन त:ले बाहा, कान्तिपुर

तुयू-काप:, असन किसि धक्का, कान्तिपुर

भीगु मतेनाया म्ये* : छगू दृष्टिकोण

श्री कमलप्रकाश मल्ल

Cleo : ..... music, moody food
Of us that trade in love.

Antony and Cleopatra II. V. I.

धार्थ्ये धाय् धाःसा म्ये धैगु वस्तु हे छगूह व्यक्तिया हृदय-
कुने ल्हुगु छगू क्षणया 'मूड' वा उल्लासया रिकर्ड जक खः ।
अयनं, म्ये जक धयां मज्यू । म्येय् थुजोगु आपलं खँ दय्फु
गुक्रिया समाजया सामूहिक भाव नाप कातुगु सम्बन्ध दया-
चवने फु । गथेकि नखः चखःया, सिनाज्याया, अम्ह सिद्ध
वनेगु, ल्हासा वनेगु आदि म्ये भीगु मंकाः भावना नाप गाकं
सती । थुजागु म्ये थौं भीत उवलेया लोक जीवन व लोक-
हृदयया स्पष्ट परिचय बीगु ला द हे दु । थव बाहेक नं व्यक्ति
व जाति, व्यक्ति व समुदायया बिचे थुजागु मंका म्ये बल्लागु
लिसं धाःसां ज्यू । आखिर थौंया 'कस्मोपोलिटानिज्म*' *
या युगे—थौं गबले कि व्यक्ति व जातिया बिचे दको
सम्बन्ध चव्वीत सना चवन ला धैथे चवं बले—थुजागु म्येया
तःधंगु भू दु ।

थव खँ पिहाँ वःगु मेतां मखु । श्री प्रेम बहादुर कसाजुं
भीगु म्येया छगू महत्वपूर्ण संग्रह मिहगः म्हीग तिनि पिकया
दीगु दु । वेकःया संग्रह मेमेगु खया छगू थःगु हे व्यक्तित्व
जवना पिदंगु दु । थव खँ वेकःया संग्रहया शोर्षकं स्पष्ट जू—
'मतेनाया म्ये' (पुलांगु व न्हुगु) । थव सफुली मुंवःगु दक
म्येयात छगू हे संवेग वा भावं चिना तःगु दु । व भाव

*मतेनाया म्ये (संग्रह)—मुंम्ह प्रेम बहादुर कसा । प्रकाशक

—खयम् । मू. २।५० । १०७९

** कस्मोपोलिटानिज्म' साम्राज्यवादया सांस्कृतिक स्वरूप खः ।

खः—मतेना । थुलि शीर्षक व्वनाः हे छम्ह निम्हसिनं न्हाय्
व्यक्वेकाः धाय् फु—मतेना ला छगू वैयक्तिक सम्बन्ध खः,
थुकी प्रेमी प्रेमिकां, मतेना मतेनां जक व्वति काय् फइ ।
थुजागु म्ये हाले बले नखः चखः, वा पी बले, होलि बले,
वा छुं सामूहिक उपलक्षे हाले बलेया म्येय् थै समाजया फुक
सदस्यत छथो जुया थःथःगु नुगःया उच्छ्वास छगू हे स्वापूर्ई
पोंके फइमखु, आदि आदि । शीर्षक जक खया थव उपसंहारे
वय् न्ह्यो म्ये पुचः संग्रह याना दी बले कसाजुं न्ह्यथना दीगु
गुगु मनसुवा खः वनि कथीक स्वे बःह जू । थव वेकःया
सफुया देछाय् स्पष्ट खने दु—

फिल्मी म्ये हाला थःगु जातीय स्वभाव लोमंका
वना च्वपिं म्येया सौंख दुपिं त्याय्म्ह त्यासेतयत्

थुकथं थव सफू मुंवःगु निगू उदेइयं खः थैगु सीदत—
जातीय मतेनाम्येया संरक्षण व स्वाभिमानया लिधंसाय् थवया
पुनरुत्थान व प्रचार ।

निश्चय नं खः, गबले तक्क भीत भीगु नुगले जातीय
स्वाभिमान इवेपी मखु उबले तक्क भीगु मतेनाया म्ये, पुलांगु
म्ये ला छु, भीगु सम्पूर्ण कला, साहित्य व संस्कृतिया संरक्षण
सुद्धा हे जातीय व्यक्तित्व व अस्तित्वया छगू तःधंगु समस्या
जुया चवनी तिनि । कतःया भाय्, सफू, पत्रपत्रिका, शिक्षा,
फेशन, म्ये, फिल्म, कला व मनोवृत्ति नुनाछ्वेत्यंगु भीगु
संस्कृतिया पुनरुत्थान व संरक्षण छगू मामुलिगु खँ मखु ।

धुक्रिया लागी “भी” वा “भीगु” धैगु भावना थना ह्यगु हे जक काफी खः धायगु छगु यथार्थवादी दृष्टिकोण मखुनिला धैथे च्वं । छाय धाःसां, स्थूलतः जंगबहादुरया पालं निसैं, भीगु सम्पूर्ण सामाजिक वस्तुस्थिती छगु तात्त्विक परिवर्तन वय् धुंकुगु दु । व परिवर्तनया कारण खः—साम्राज्यवादी भुयूनयगु नेपाले आगमन । साम्राज्यवादया सम्पर्के नेपाले आत्म-निर्भर जुया च्वंगु अर्थव्यवस्थाय् छगु भूखाय् ब्वल । थवया लिसे लिसे भीगु आर्थिक जीवने छगु मचाय्क कृया-शील जुया बना च्वंगु तत्वं भीत खालि आर्थिक क्षेत्रे जक मखु सांस्कृतिक क्षेत्रे नं स्वतन्त्र व आत्म-निर्भर जुइ मफय्क लंगडा याना थकल । भीगु थःगु स्थापत्य-कलाया थाय राणा-तयगु महल, भवन, निवास व दर्बारया निमणि पाश्चात्य शैली काल । भीगु म्बालि, धिमे, काति प्याखं, पौभा व लोहँया मूर्तिया थाय यूरोपियन म्यूजिक, पियानो, बल, अय्ल पेन्टिङ्ग व यवन-शैलीया सालिकं काल । थवया सिनं उपो पाश्चात्य शैलीया रुचि भीगु समाजया न्ह्यपुइ पिना थकल । जुइफु, थव छगु ऐतिहासिक क्रमया प्रतिफल खः—छगु क्रम गुगु एशीयाली देशया इतिहासे दकभनं न्यने दु । भीसं थव क्रमयात थुइके मफुतले भीगु सांस्कृतिक अतीत पाखे भावुक व रुमानिवादी मिखां स्वयां जक चा धका धाय् मछि । थौंया नीगूगु शदोया संसारे, चों चों मिखा ब्वया स्वःसा, सुं हे जाति न आर्थिक क्षेत्रे हे आत्म निर्भर जुइ फइ न सांस्कृतिक क्षेत्रे हे फइ ।

अथे धकाः हानं न्हाय् ध्यनाः सर्गः स्वेमाःगु छुं म्दु । यदि थौंकन्हे भीपिं मध्ये आपासिनं थव खँ पाखे रुमानि कथं स्वैच्वंगु दुसा थवया दुगंछि अति-यथार्थवादी जुया थःत थम्हं म्दुसीके मफय्क कतः जुया बना च्वंगु दु । न्यना दिसँ श्री रत्नध्वजजुया जःगु कलमं छु पिजवःगु दु—

“खः, सिनेमाया संगीते लुब्ध जुया संसारया तमाम धया थें फेशन प्रिय ल्याय्म्ह ल्यासेत मेंया अर्थ थूसां मथूसां भयाले च्वना, वयवे च्वना, लँय् च्वना, “ओ दूर जाने वाले, वादा न भूल जाना” धका

उच्च स्वरं, मृदु स्वरं चानं न्हिनं में हाला जूगु ताय्क ताय्क नं फिल्मी म्यूजिकयात याय् जिक्र तुच्छ याना खँ ल्हा ल्हां भुयूगु ग्वाचय् हाकलं पित्तुपिया च्वनीपिं आज्जु पुलां वस्तादत नं अवश्य दनि ।”*

अर्थात् भीगु पुचले, जिं धैथे, निगुलिं कित्तायापिं मनूत दनि । तर विचाः याना स्वय् बहगु खँ थव खः कि कसाजुं थःगु मनं तुनागु पुरे जुइगु आशा व विश्वास मुख्यतः भी ल्यासे ल्याय्म्ह समुदाय पाखें कया दीगु दु । थव खँ वेकःया सफूया देकां बांलाक सीदु । खनं, भी ल्यासे ल्याय्म्हतयगु समुदाय हे भावी नेपाले आशाया केन्द्र खः, नेपाल संस्कृतिया संरक्षणया पाः फइपिं खः । थुगु समुदाययात ह्यइगु छगु विषय खः—मतेना । अले, म्ये जुया च्वन मतेनाया नसा । उके, थुगु विषये लोगु म्ये थमंफको मुनाः कसाजुं थःत थुमिगु मनोविज्ञानया ज्ञाता खः धैगु परिचय जक बिया दीगु मखु कि भीगु संस्कृतियात ल्यंका तयगु छगु सद्येगु लँपु नं वयना दीगु दु गथे म्धाय् ?

ललित कलाया क्षेत्रे संगीतया सर्वोच्च स्थान दु । गुगु मापदण्डं संगीतयात सर्वोच्च स्थान बिया तःगु खः व हे मापदण्डं स्थापत्य-कलायात दकले ववेया स्थान बिल छाय्-धासां थव कला, चा, अप्पा, सिं, लोँह, आदिया स्थूल माध्यमं थव मुक्त जुइ फइमखु । संगीत छगु थुजोगु कला जुयाच्वन गुगु थःगु माध्यमया पञ्जां दकले मुक्त जुइफु । ध्वनि संगीतया माध्यम जूगुलिं थवया सम्भावना असीमित जुल । धात्थे धाय् माल धाःसा छपु म्येया आत्मा खः ध्वनिया संगठन न कि थवया संकेत वा अर्थ (Symbolization) । उके भीसं धाय् हे मालि—म्ये धैगु आखः गेडा जक मखु । आखः गेडा (Lyric) ला छगु अर्थया संकेत जक खः थः हे तु संगीतया संगठित ध्वनि लहर मखु । नत्र साला ‘सिलु-म्ये’ या कविता जक ब्वने बले हे धात्थे म्ये हे न्यने बलेति अनुभव जुइगु खइ । गन तक्क मतेनाया म्ये वा छुं हे म्ये म्येया हे रूपे

* नेपाल दँ १ ल्याः ३

संरक्षण व प्रचारया सवाल वइ थ्व ज्या खालि म्येया गेडाया जक प्रचार व संरक्षण गथे पुवनी धाय् थाकु सां थ्व छगु न्हाप्पांया पला मखु धका धाय् थाय् मदु । छाय् धासां, थौंया इले म्ये च्वैम्ह, म्येय् लय तैम्ह, व म्ये हालिम्ह छम्ह हे मख्य् धुंकल । उके कसाजुया धापू नं ठीक हे थें च्वं—म्येया गेडा नाप नापं राग व तालया नां बिया नं छु याय् ? अथे जूसां थौं कन्हेया 'रेडिमेड' या जमानाय्, राग-ताल-गेडा युक्त हाला तःगु फिल्मी रिकर्डया युगे, म्हीसं म्हीगु थथे लय् मदुगु म्ये पाखे गथे याना याउँक फिल्मी म्येया अमलं लठ्ठ ल्यासे ल्याय्म्हतयत साला काय् फइ धैगु चिन्तां म्हीत लिख्नु लिई तिनि । लय् हे दुसांतबि थुकी मध्ये पुलांपुलांगु म्ये म्हीत थौंनं आकर्षण याइ तिनिला धैगु च्यूतां म्हीत तोनि थाय् मदु । दकले न्हापांला भाय् हे गाकं हिले धुंकूगु दु, अले रीतिथिति, चालचलन, आवहवा (Miliea) व मनो-विज्ञान नं उथल पुथल जुइ धुंकूगु दु ।*

कसाजुया संग्रहया म्ये व्याकक मतेनाया म्ये धकाः नाला काय् मङ्गिगु मखु । छाय् धाःसां वेकलं धैदीर्थे— "साधारणतः पुलांगु मतेनाया म्ये स्वे बले कृष्णयात सम्बोधन याना तःगु आपार्थे याना भजनया रूप वया वियोग व्यथां कम्हेस्यां संयोगया निंति प्रार्थुना याना च्वंगु दु ।" अयनं, प्रेम रस व भक्ति भावयात थाय् दुथाय् तक पाकायंकेगुलि म्हीत उपो श्रेय दु । खनं, प्रेम जक धयानं मज्यु । छ्वे स्वेला लैला मजनूया प्रेम नं प्रेम खः, मीराया कृष्ण प्रति प्रेमनं प्रेम हे खः, मिज्जिनिया राष्ट्र-प्रेमनं प्रेम खः, टैगोरया मानवप्रेमनं प्रेम खः, अले क्यासवेन्काया कर्तव्य प्रेम नं प्रेम प्रेम हे खः । तर फुक्कां छगु हे खः धाइपि जिं स्वे निखलः हे जक ल्यं दनि थें च्वं छखलः पुलांपिं रहस्यवादी-अध्यात्म-वादी दार्शनिकत मेखलः न्हूपिं फ्रायडपन्थीत । अले कसा-जुया धापू हे स्वेगु खःसा वेकः थ्व निखलयां पिने हे लाःगु खनेदु ।

* खया दिसँ—नेपाल संगीत—लेखक श्री चित्तधर 'हृदय' 'कलाकर' राज्याभिषेक विशेषाङ्क

म्हीगु मतेनाया...]

म्ये खालि म्ये हे जक मखु । थ्वयात खालि उस्तादया मिखां स्वेगु हे कुगाः धाय् थाकु । कथीक खःसा म्ये छगु भाषाय् च्वैतःगु छपु कवितानं खः, अम्ह इतिहासया छपौ नं खः । अथे जूगुलिं म्येया छगु सफू खालि ल्यासे ल्याम्हतयगु कोरा मतेनाया मिखां स्वेवंतुं फूचाइ मधाय् थाय् दु । खः धकाः कम्मर कसेयाना खःसा भुइसँ बुइ धुंकूपि भाषा व साहित्य-इतिहासया अन्वेषकतहगु लागिनं लोगु ज्याख्यः (Field) लुया वय् फु । अथे धकाः कसाजुया सफू तगो छ्येँतयगु रुचियात (High Brow Taste) देमङ्गाल धैथेँ थुकिं नके थाय् ला दुगु हे मखु । बरु तगोछ्येँ व भुयूछ्येँ तेसं थ्व न्ह्यच्याका तःगु नसाया विवेचना याना म्हीगु समाजया इले बिलेया किपाः, म्हीगु भाषाया स्थिति, म्हीगु मनोविज्ञानया स्तर व म्हीगु काव्यया प्रवृत्ति थुइका क्यने माःगु खः । थःगु हे खँ ल्हाय् धाःसा जि न भाषा शास्त्री खः, न समाजशास्त्री न इतिहासकार हे खः । जिगु छगु जक लंगडा सौखला साहित्य खः । कसाजुया 'मतेनाया म्ये' यात उके जि म्हीगु भासे प्रेमया विषय च्वया तःगु पुलांगु व न्हूगु कविताया रूपे ब्वना । छाय् धाःसां थुकी खालि पुलांगु म्ये जक मखु कसाजु^१ व माधवलालजुं* निसँ कया दुर्गालालजुया तक न्हून्हुगु कित्ताया रचना दु । उके रति भाव प्रति, रसिक-पन प्रति इले विले म्ही गायक व कविनिनिगु याना वयाच्वंगु दृष्टिकोण जक मखु, म्ही साहित्ये प्रणय-काव्य (Love Poetry) या छुँ पालिख्वायँ नं थुकिं सीदै थें भापा ।

फकोबनें क्रमानुसार म्येत भोलाक तयाहयागु दु धैगु संग्रहकर्ताया धापुले विश्वास याना म्हीसं खालासालां धाय् छि—न्हापांया पीखुपु म्ये प्रतापमल्लया कान्ङ्गाम्ह काय् पार्थिवेन्द्रमल्लया (मृत्यु ने० सं० ८०७-इ० १६८७) पालं

१ म्येया लेखकपिनिगु नां बिया तःगुला मदु ।

* थ्वयकः या थःपिसहे च्वया दीगु नीन्यापु मतेनाया म्येया छगु संग्रह (लय्-युक्त ?) प्रेसे वनेत ठीक जुया च्वंगुदु धैगु न्यनेदु ।

खयापासा

[१३]

निसें जुजु जयप्रकाशमल्लया किजा राज्यप्रकाश मल्लया पाले दुने ला* । अनंत्यु नीळपुति म्ये जुजु पृथ्वीनारायणशाह निसें पृथ्वी वीर विक्रम शाहया पाले तक ला^१ । ल्यंदुगु करीव सच्चि व भिन्नुपु म्ये न्हूगु व म्हीगः म्हीग तिनि या धाःसां ज्यु । थुकथं स्वसः दैयादुने म्हीगु भाषाय् व्यक्त जूगु प्रेम रस प्रति म्ही नेवातयगु धारणा थव सच्चि व न्हे च्यापु म्ये व्वयाच्चंगु दु । धाय् मजीला ?

थव फुककं क्खे तयानं कसाजुया थैज्यागु पुलांगु व न्हूगु लोकगीत संकलन म्ही पुलांपिं मनूतय् भाय्, मनोभावना व जीवन प्रति सजगता लना स्वेगु क्खु तालंजु खयानं थुजागु संकलन यात म्हीसं म्हीगु भाषाया थःगु विशेषतां जाःगु थुकु धाय् फु । क्खु भाषाया व्यक्तित्व व सजीवता थुइकेगु जूसा लोक-गीत, लोक-कथा, दन्त्यकथा, उखान, का, जन-साधारण व ज्यापु-ज्यामिनयगु भाषाय् क्खवा वने मानि । थुजागु भाषाय् जक जातीय पहः (Racial Flavour) पिज्वया च्वनी । लोक-भाषाय् जक कतःया संसर्गे लाना त्वाकः ब्वाकः मज्जुनिगु म्हीत अःपुक मने थोफूगु मीठास व प्रवाह (Colloquial Sweetness and Vigour) दया च्वनी । म्हीगु थौया साहित्ये, म्हीगु वर्तमान काव्ये जातीय पहः इयत कुतः याइपिं वा यानाच्चर्चपिनिगु लागी, नेपाया आत्मा यात कनेत जुइ पिंगु लागी, कसाःजुया संग्रह क्खु थुकु खः—उपमा (म्ये सं १२०), प्रतीक, विम्ब, श्लेष, यमक, रूपक, वाक्यांश, अनुप्रास, पुनरावृत्ति व शब्दया म्हीगु हे पहःया प्रयोगया खानि खः । शृङ्गार, हास्य (म्ये ११७), करुण, व शान्त रसं जाःगु, रति, हास, शोक व निवेद आदि स्थायी भावं व्याप्तगु मतेनाया म्ये पुचले न्हूपिं कवितयगु लागी ज्याय् खले, ज्युगु आपलं खँ लुइ थै भाःपा । यदि

* स्वया दिसँ “मल्ल शाह कालया म्ये”—सं० मानदास

१ म्ये संख्या ५९ व ६० पृथ्वीवीर विक्रमया पालेया धैगु खनेदु । तर थवयां गाकं ल्यु म्ये सं० ६७ राजराजेन्द्र विक्रमया पालेया खने दयकं अन गथे क्रमानुसार लाः वल जि मस्यु ।

थुकिया लँय् छुं अवरोध दुसा व मेता जुइ मखु—कि व थःगु अतीत प्रति न्हूपिं कवितयगु नकारात्मक प्रतिक्रिया जुइ कि त पुलांगु भाषाया कठिनाइ जुइ ।*

किन्ध्यागूगु शदी अंग्रेजी काव्ये शास्त्रीय परम्परा (Classical Tradition) हःगु गतिहीनता वाञ्छ्वेत वःव्युगु यको खँत मध्ये म्याक फर्सनया Ossian (1760) टमस पर्शीया Reliques of Ancient English Poetry (1765) व खर्ट बर्नस्या स्कटीस् लोकगीत नाप खापू दुगु Poems (1785) स्तुत्य जू । थवयां ल्यु तिनि रोमान्टिक काव्यया श्रीगणेश याःगु विलियम वर्डस्वर्थ व स्यामूयल कल-रिजय, संयुक्त प्रयास Lyrical Ballads इस्वी १७९८ स पिहाँ वःगु खः । थव सफूया प्रस्तावनाय् च्वंगु क्खु मूल-वाक्य थन ल्हो बःह जू—

* म्ही कविपिं भाषाशास्त्रीनं जुइमाः धाय् फँ मखुसां ध्वन्या-त्मक परिवर्तन (Phonetic change) भचा भचा नं मसि-इला धैगु गथे आस मयाय् । वेकःपिन्त थुजोगु क्खु निगू शब्दं हतोत्साह याइ धका धाय्गु ला छु ?

संस्कृतं पाना वंगु—सिनेह (स्नेह), बलिखा (वर्षा)
भवल (भ्रमर) पिरति (प्रीति),
धइरज (धैर्य) धरम (धर्म),
शबद (शब्द) ।

ठेट शब्दे पाःगु—राहातिनं (ल्हाःती) सरान वा सराम (सलं) उइनि (वी) साधारणतः पुलांगु भाषे ‘ल’ व ‘र’ या प्रयोग त्वाकः ब्वाकः जुयाच्चंगु दु । अले थौकन्हे पुलांगु शब्दे बिचया व ल्युनेया ‘ल’ ‘व’ ‘त’ लोप Drop जुइ थुकुगु दु—नि गथे कि निफो (ल), उफो (ल), दि (व) का (व), ख (त) का (व) ला (त) नि । अथे हे पुलांगु ‘न’ ‘म’ ‘ण’ या थाय् थौकन्हे अनुस्वार (ँ) व चन्द्रबिन्दु (॰) काय् थुकुगु दु । गथे कि—दइवन (दैवं), धरमन (धर्म), जिन (जि), जि (ल) खान (जी खां) आदि साधारण खँ ला न्ह्यामहं भाषा प्रेमी स्युगु हे जुल ।

प्रायश्चित्त

सुश्री रुचि प्रधान

मालीं न्हि न्हि दुःख सिया
स्वामां पत्ति जलमल बी,
छन्हु स्वानं श्रम वैगु मुना
क्यब हे न्यंक सुगन्ध ह्वली
थ्व खना मालीं थःगु न्हिलां
क्यब छगुलि हे त्वपुयाबी ।

किन्तु कन्हे जब उगु स्वां फुक
तंका थःगु व रूप हिसि
भुग्लुं क्व छुना मौन सलं
ख्व-ख्वं हे स्वांमाय तुं सी
मालीं अलय पस्ताय् चाया,
नुगले द्रादां हांय् हांय् ख्वइ ।

—:X:*:~::~X:—

The principal object, then, proposed in these poems was to choose incidents and situations from Common life, and to relate or describe them, throughout, as far as was possible in a Selection of language really used by men.

वास्तवे रोमान्टीक कवितयगु थ्व हे कुतःया मचा थौं विलायत व अमेरिकाया आधुनिक काव्यात्मक प्रयोग धाःसां ज्यू । थौंया अंग्रेजी कवितां नं साहित्यिक भाषा व ल्हायगु भाषाया बिचे दुगु पःखायात कोथलेत सनाच्चंगु खः । न्हियान्हियं ल्हाइगु भाषां न्हियान्हियंया जीवनया सर्वांगीन चित्रणयायगु हे इमिगु कुतः जुया च्वन । फरक थुलि हे जक खः कि वर्डस्वर्थ, किट्स, शेलीपिसं थःगु युगया आंशिक चित्रण जक

कविताय् दुत इय् फत । ग्रामीण जीवन व प्रकृति पाखे जक धेचुल । थौंकन्हे इलियट, पाउण्ड, एट्स, अडेन व रेनसम-पिसं समसामयिक शहरिया जीवनयात नं कविताय् दुध्याकेत सनाच्चन । उकें म्हीगु काव्ये नं ठाकुरलालजुया 'पुलांगु म्ये', मानदासजुया 'मल्ल शाह कालया म्ये' व कसाभाजुया 'मते-नाया म्ये' पिदं लिसे म्ही कविपिं थःगु सामयिक जीवन लिसे लिसे थःगु जातीयतां नं थःथःगु कृतित कायपेगु लं ली धैगु आश याय्गु थाय् उपो दत । यदि म्ही लेखक कविपिं धात्थे हे समाजया दकके सम्बेदनशील अंग खः धैगु जूसा म्हीसं नं याकनं हे म्हीगु साहित्यया इतिहासे उकथं हे युग हिला वैगु बांलाक स्वे खनी तिनि ।

सेप्टेम्बर ९, १९५९

रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

श्री देशरत्न

विशाल उन्नत गगन-ख्यले थौं
मय्जु चन्द्रया सभापतित्वे
अगणित तारा दर्शक मुंका
रजनीं याय् ल्यन राज धका ला ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

माया जाले क्यंका च्वंह
मूर्ख शिरोमणी लोमी भस्वः
पलेखां पःखा धुना याकनं
मुक्त याय्गु हे प्रयत्न स्वः ला ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

निशियागु इले स्वतन्त्र बेला
अकर्म याइगु कुमनूतय्सं
स्याय्गु, ख्वीगु हानं व्यभिचार
स्वय् मफया जक भस्म याय्त ला ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

कृष्ण मेघया मण्डपे च्वना
बेकेक मिखा कंगु पल्पसां
सुमधुर म्वालि बषां प्वीका
हं कइगु उषा स्वय्गु विचा ला ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

मनूत थःथः कलहयागु लँय्
जुया ध्व धरती प्याखं ह्वीगु
दबू पात्र भी जुया च्वनागु
धका मस्यूपिन्त खँ कं वःगु ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

छु खः छु खः थें मने वयागु
सुनां छु स्यू दुख वा लयता दु,
क्यन्यमखु जगते स्व कतः स्वीतं
धका जकं तीजक प्यां वःगु ?
रविं छु खँय् तीजक स्वः वःगु ?

(राजहरा साहित्य मण्डल पाखें प्राप्त)

जापानया वृषुल

एसिया सेन्टर अफ जापान
४४ शिंगसका माची, अकासाका
मिनाटोकू, टोकियो, जापान ।
सिथिनखः १७६,

श्री चित्तधर दाइ,

सादर नमस्ते ।

उखुनु चिह्ला थो सप्तमी खुनु जि नेपालं कल-
कता वया चिह्ला थो दशमी खुनु हङ्कङ् जुना
टोकियो थ्यंकः वया । जिपि थन वयागु कारण
खुला तक जापानया विभिन्न औद्योगिक केन्द्रत
चाहिला कारखाना स्वयुगु व अध्ययन यायुगु खः ।
जिमिगु पुचले न्याह्व दु । जिमिगु अध्ययनया
विषय औद्योगिक व्यवस्था, उत्पादन तथा बजार
खः । आतकया दुने जिमिसं सिं, चुरस, सलाइ,
कापः, वसुजा, कयः खाः व छेंगू आदिया कार-
खानात स्वयु धुन ।

मेगु खँ, टोकियो शहर साप हे तथं । जन-
संख्या करीब ६० लाख दु । छवे सलंसः थासे
पहोड हो खना लँ दयका रेल व्वाका तःगु दु मेखे
हानं बँया तःलं तथा समुद्रया तःलं नं रेल व्वाना
च्वंगु दु । दक्षिणी व पश्चिमी जापान फुक्क धया थें
चाहिले धुन । आ उत्तरी जापान वने त्यना ।

उद्योगया सम्बन्धे जापानं आपालं उन्नति यायु
धुंकल । खालि ओसाका शहर छगुली जक विजिनेस
अफिस व कारखाना याना २२,००० दु । थनया
बजारे विदेशी भाकया दर्शन दुर्लभ धासां ज्यू ।
मुलुं निसें टेलिविजन व जेट विमान तक नं थन हे
दु । गुलिं गुलिं चीजे जा उत्पादन नियन्त्रण यायु
माले धुंकल । न्हाइपुगु खँ थव कि जापानं अमेरिका
थें जाह्वसिके सिंगो न्याना वयात तुं सिंपू मिया

चवन । जापानया विदेशी बजार विशेष याना
यू० एस० ए० दक्षिणी अमेरिका, दक्षिण पूर्व एसिया
आदि खः ।

थनयापिं मनूत तस्सकं सभ्य, मिजासी, नम्र
तथा मिलनसारपिं खः । आतक जिमिसं गनं रेले
लँयु वा छें तक नं सुं मनु निह्व ल्वाना च्वंगु वा
कचकच हालाच्वंगु मखनानि ।

थन एम ए०, एम० एस्० सीत यकों दु तर
अंग्रेजी भायु सःपिं साप हे कम । ज्ञान, विज्ञान,
दर्शन, साहित्य जा छाया समस्त प्राविधिक सफूत
नं जापानी भाषां हे च्वया तःगु दु । सफू, अखवार,
तथा यातायातया साधन, गां गामे, बुँया कपी,
पहाडया कापी व च्वकायु न्हाथासं थवना च्वंगु दु ।

क्योटो, कोवे तथा नारा शहरे द्वलंदो पायु-
गोडा (न्यातँ पोल, खतँ पोल) खंबले, अले हानं
क्योटोस 'कानोन' बुद्धया मन्दिरे दुने भी थायु
लोकेश्वर थें दना च्वंपिं ततःधिकःपिं लुं सिया तःपिं
भगवान बुद्धया मूर्ति ३००० ह्य छथासं इल्लं खंबले,
हानं नारायु ४५२ टन दुह्य ५३५ फीट तःजाह्व रुवा
जक हे १६ फीट दुह्य न्हायुपं हे ८५ फीट दुह्य व
दाइबुच्चु (तःधीम्ह भगवान धः) दर्शन लावले
अले हानं द्वलंदो बोसाचु (बोधिसत्व) स्वयु दुबले
जापाने बुद्ध धमया महत्त्व बांलाक हे खन
धासां ज्यू ।

टोकियो जापानया राजधानी खः—प्यंगु महा-
द्वीपे दके तःधंगु शहर । ओसाका आधुनिक

उद्योगया महान केन्द्र खः। तर क्योटो ललित कला, संस्कृति तथा प्राकृतिक सौन्दर्यया केन्द्र खनी। थनया जयमासीन तथा लाय्कार उद्योग जापानी ललितकलाया दसु खः। सिँ व दंया बुट्टा कीगु ज्या थन नं तसकं बांला जू तर थव सिँ व दंया ज्या भीथाय् नं कम मजू धयागु जिगु धारणा आ नं वाँसे हे च्वनि।

थनया शिक्षा पद्धति थथे खः—खुदँ प्राइमरी तथा मिडिल स्कूल। स्वदँ हाइ स्कूल। स्वदँ कलेज (सिनियर हाइ स्कूल) प्यदँ विश्वविद्यालय। थुकी मध्ये प्रथम निगू चरण अर्थात् ६ दंया शिक्षा देश भरे अनिवार्य याना तःगु दु। उर्कि थन ६६ प्रतिशत मनूत शिक्षितपिं दु।

थन जापाने पश्चिमी सभ्यताया प्रवेश शुरु जूगु करीब ६० दँ ति तिनि दत। थव सभ्यतां थन शहरयापिं मनूतय्त किमोनो त्वका सूट पायन्ट पुंकल। गनं गनं गामे जक किमोनो फिना जूपिं मनूत खने दनि।

थनयो मुख्य नसा जा हे खः। थन उत्पादन जुक जाकिं मगाना मेमेगु देशं हय माः। तर थन समुद्रया न्या प्रशस्त दुगुलिं नं जाकि म्हांचाया च्वंगु खने दु। जापानी छेँ तले थाहाँ वनेत लाकां तोता वनेमाः। फय्तुइगु व घनेगु म्ही थें हे बँय् च्वंगु लासाय् खः। अभिवादन याइगु नं म्ही अनिः याय्-बले थें छ्येँ कलुइ अले व्याहाबले तक नं म्हीथाय् नेपाले थें हे भाजुं स्वको मय्जुं स्वको अय्ला त्वना खोलाचा वं वयात वं वयात बिया हिलाबुला याइ। सीवले उइ धुंका क्वेँ जक पवित्रगु थासे थुने यंकेगु चलन दु।

उखुनु अमेरिकां छम्ह पासां पौ च्वया हल— जापानीतय् पूर्वज म्हीथाय्यापिं लाप्चेत खः हँ। अले हानं उखुनु जिमिसं वेयुया मेयर नाप ला वना-

बले खँय् खँय् वय्कलं नेपामि व जापानीतय् आज्जुपिं व हे खः धयागु खँ पिकया दिल। थुकिया विषये नं फःसा जिं छुं अप्पो सीका वय्।

थनया ल्या थथे—इचि, नि, सां, सि, गो, रोकु, सिचि, हाचि, कु, जु इत्यादि। थन प्राइमरी स्कूल २२,४८० गू, सेकन्डरी स्कूल १२,६८४ गू अपर सेकन्डरी स्कूल ३,३७६ गू कान्तयत् स्यनिगु स्कूल ७३ गू, रूवाय्तयत् स्यनिगु स्कूल ६१ गू, कलेज व विश्वविद्यालय याना २३१ गू, ज्या स्यनिपिनिगु कलेज २६६ गू, पुस्तकालय ७२५ गू व म्युजियम २६५ गू दु।

जापाने मुख्य धर्म स्वंगू दु—बुद्ध धर्म, क्रिश्चियन व सिन्टो। थन बुद्ध धर्म ईस्वी सन् ५५२ स द्वाहाँ वःगु खनी। भारते अशोकं थें थन नं राजकुमार शोतोकुजुं बुद्ध धर्मया जग खना प्रचार याना वंगु जुया च्वन। सिन्टो धर्मानुसार आजुपिं व फय्, खुसि, लः आदि प्राकृतिक पदार्थयात द्यो धका पूजा याय्गु चलन दु। थव सिद्धान्तानुसार ८० ह्य लः द्यो दु।

मेगु खँ लिपा च्वयां च्वने, थौंयात थुलि हे जुल।

आज्ञाकारी किजा

पूर्ण कृष्ण

तूचिकं

जीव-जन्तुं जक मखु स्वांमा-सिमां नं थाय् वाय्या प्रभाव स्वीकार याना च्वंगु दु। उर्कि छिं नं राष्ट्रीय विचार तथाः थःगु नेपाले हे सःगु तूया हिटौंढाया श्रीराम मिल्सया शुद्ध चिकं व्यवहार यानाः थःगु स्वास्थ्य थकया दिसँ। थौं कन्हे चिकं बुसा जक मखुत, नसा नं ज्वी धुंकल।

आशारत्न बाबुरत्न असंभलु लिक्

(असनटोल) कान्तिपुर

इही

श्री कृष्ण प्रसाद श्रेष्ठ

(शोणितपुर चुनीखेल)

ग्वंगःतय्सं भवे धा वल स्व
फय्या सःपौ इना इना
नगुत उकिं फुक भवे नः वन थें
क्वसः सर्गं फुक ख्युंगु ज्वना ।
तिमिर निशाया ल्यू ल्यू वन थें
मय्जु उषाया इही मखा !

दुली च्वना वल उषा-भौमचा
वंचु सर्गः दूफांगा
नकतिनि खन्य दुगु रम्यगु दृश्यत
थःछें पिसं व्युगु क्वसः ।
मन्द समीर सुगन्ध हला वन
मय्जु उषाया इही मखा !

ताय् दत सःनं पञ्चवाद्यया

पंछीं स्वागत-म्ये हागु,

ह्याँउ-अभीर हलातल नभसं

खर्ण-सुकुन्दाय मत च्यागु ।

दिवां दुचाय्कल न्हूमह भौमचा

उषा मय्जुया इही मखा !

हनिचा संध्या पिं ख्वा सो वइ
आ थन रवि-पुतुगव्य साःगु
निभा जःति-रहा न्ह्योन्य हयासो
जग-थाय् भुइ चिपनं थ्युगु ।
खना दृश्य न्हिल हिमगिरि मुसुहँ
उषा मय्जुया इही मखा !

निशा, उषाया मां गुलि ख्वल जुइ
हरे ! ख्वबिं स्वाँ, घाय्-गा प्याः
धाल ह्ये फ्य थें तिमिरं वैत
ख्युंगु न्यताले नया चुपा ।
“दुचाय्के जिलाजं ख्वय्मते प्रिय !”
उषा मय्जुया इही मखा !

संसार वृत्ता

श्री न्हुछेवहादुर वज्राचार्य

बम्बई जेरुसलम

५-२-५६ दकले न्हापां जिगु जीवने जहाजे चक्कि कटे यानागु थौं हे तिनि । सुथसिया ७ बजे च्या त्वनेगु घण्टि वल । मानो बाहाबहिली गुरुजु पिसं द्योपुज्याइ बले याइगु गंया आवाज थें च्वं । च्या त्वने धुंका जहाजे क्को चाह्युवना । यात्रीत यक्को दु । स्वयंबले न्हाइ-पुसे ला च्वं । क्खें स्वयंबले ब्याहा भव्य न्यागु छें ला धया थें च्वं । थाय् थासे थो, थो, मुना तास म्हिता च्वंपिं, गुलि फोन हाय्का च्वंपिं; गुलि नयगु जोरेयाना च्वंपिं । ख्वाखने मदयक बुकीं तोपुया वइपिं मुस्मांमैजुत खनीबले धार्थें न्हू भंमचात मक्का मक्का सना जूपिं थें ता । भव्यवःपिं थें च्वंक फष्ट क्लास, सेकेण्ड क्लास, यात्रीत घिसिमिसि धाय्क मेचे फेतुना गफ याना च्वंपिं दुरुष्ट व्याहा भव्य न्यागु छें वया च्वंपिं लसि वः । न्हिचिक्क्या प्येको नयगु । नय् त्वने त्येवं गं थाना हइवले आनन्द कुटी विद्यापीठे हे तिनि ला जि धै थें मनील्वीगु ।

६-२-५६ थौं सुथे दना बले कराची बन्दरगाहे थयना च्वन । पाकिस्तानी भाजु मैजुपिं ब्याहा भव्य नय् धुंका धिकीं थः थःगु छें ल्याहाँवने थें तुं, थः थःगु सामान ज्वना जहाजं काहाँ वन । जि नं आज्ञापत्र (Landing Permit) कया, पाहुनातयत छें थयंक तः वंम्ह थें च्वंक इपिं नापं तुं कराची शहरे वना । पाकिस्तानी भाजु क्कम्हस्यां शहर व्याक्क चाहीके यंकल । बिशेष याना सदर रोड, भिक्कोरिया रोड, पाखें चाहिला । शहरला अपाय् सर्क बांलागु मखु । तःधं नं मजू । मुनिसिपल अज्ञाया बन्दोबस्त नं मगा थें च्वं । नेपाल थें तुं स्वास्थ्यविज्ञान या द्रष्टिकोणं कराची ल्यूने हे तिनि । क्कम्ह निम्ह सडके बसे वना च्वंपिं वाहेक मेपिं मैजुपिं पिने खने खाने मद्दु तर मिसा ला भिजला छुटे याय् थाकु ।

भ्वाथःग्वारा ख्या थें च्वंक छयनं निसें तुदि थयंक तोपुया बुकीं पुया च्वंपिं । इपिं सडके जुया च्वंगु स्वयंबले पाल ग्वयानःगु फसं प्वीका इःगु थें च्वं । मिसा मद्दुगु छेंया गति-पति मद्दु धा थें तुं स्वतन्त्रता पूर्वक जुया च्वंपिं मैजुपिं खने मद्दुगु थये कराची शहर जितःला क्कतिं हिसि मता । भारते थें स्वतन्त्र पूर्वक मैजुपिं चाहिले मद्दुगु थ्व कराची शहर जितःला सहारा मरुभूमि थें तुं म्हाइपुसे गथेकेसे च्वं ताल ।

८-२-५६ थौं सडडी अरेबिया या क्कगु गां 'मसकट' धैगु बन्दरगाहे सुथसिया ८ बजे थयन । लोहँया पहाड कापी बसे जुया च्वंगु थ्व गां हिसिचा दु । थन उब्जनी छुनं मद्दु । तर थन तः धंगु पेट्रोल या खानी दु । थन यापिं मनूत अरबी मुस्मांत खः । स्वयंबले जंगली ख्वावः । भान्टां भान्टां च्वंगु वसः । छयले रुमालं तोपुया खिपतं चिना तःगु दु । थनयापिनि नयगु त्वनेगु तथा अन्य आवश्यक वस्तु, भारत, पाकिस्तान आदि देशं वइगु खः । स्वभावतः थन उब्जाऊ मद्दुगु लिं थुमि मुख्य आहार (Staple Food) न्यां हे जुया च्वन । जिपिं च्वना वयागु जहाजं नं थन या लागी मालनाल इःगु दु खनी । थ्व मालनाल बुझे याय्त २ घण्टा लगे जुल । हानं थन मेपिं यात्रीत नं च्वं वल । थनं निसें यक्को अरबीत जहाजे च्व वल । गुम्हं 'कपेट' धैगु गामे वनीपि गुम्हं बन्दरगाह वनीपिं । थुपिं अरबीतयगु हूलं जहाज जाल । अरबी मैजु पिनि नं पर्दा-प्रथा दुखनी । थुपिं गरीव नं ख्वा वः । हानं दकसिवे खरावगु बानि ला थुमि त्हा ताहाकः । पलख मालनाले मिखातय् मफुन कि क्कता नं क्कता मालनाल कम जुया च्वनिगु । थुमिगु स्वभाव थथे जूगु शायद थुमि आर्थिक अवस्था ठीक मजूगु लिला छु थें । थुपिं जहाजे च्वं वसां निसे जिमि न्ह्यो बां लाक मवः । सुगत भन्ते व जि

पालं पा याना यना । गबले जक थ्व अरबीत जहाजं वनी धैथे आय् बुया वल । छुयाय् ! आय् बुयां काय् व्वीला ? जहाजयाम्ह क्कम्ह कर्मचारीं क्कगू समाचार न्यंकल अधिकांश अरबीत 'बहरेन' धैगु सउडी अरबिया क्कगू बन्दरगाहे वनिपिं धका । थ्व 'बहरेन' प्यन्हुत्वा थ्यनि धैगु खबर न्यना मने भचा धन्दा पा जुल । बहरेन याकनं थ्यंके इथाय् जुल ।

११-२-५६ बल्ल थौं सुथे निन्हु खन्हु न्ह्योनिसें प्रतीक्षा याना च्वनागु बन्दरगाह 'बहरेन' थ्यन । थ्व बहरेन शहर बांलाजू तर मरुभूमी बने जुया च्वंगु या निम्ति वाउंगु सिमा धयागु गर्न खने मदु । थन पेट्रोल खानि दुगुलि पेट्रोलया मतं शहर क्कगुलि जाज्वल्यमान याना तःगु दु । उकिं थ्व शहर निहनेसिकं बहनी पाखे साप बांला । थन 'सेख' जुजु खलः-तयगु राज खः । थ्व जुजु साप धनी । थ्व जुजुयान ब्रिटिश ओइल कम्पनी १ इम पेट्रोलया १८ आना बिया तःगु दु । १ इमया १८ आना कया च्वंमहसिया हे दक्किया कयौं करोड आम्दानी जसा खुद ब्रिटिश ओइल कम्पनीया गुलि जक आम्दानी जुइ । धन्य व ब्रिटिश ओइल कम्पनी गुम्हस्यां अरेबियाया प्राकृतिक सम्पति यूरोपयान पोषे यान । थनयापिनि जीवन साप कठिन थें च्वं । त्वनेगु लः समेत विदेशं भिके याय् मागु । हरे ! जन्मं न्यने मनंगु खं, थन स्वयं नंका । लः पठा' धैगु शब्द जकं न्यनागु दु, तर लखुं धैगु शब्दला न्यने नंगु मदु । तर थ्व 'बहरेन' त्वनेगु लः समेत ख्वःगु खना जिगु आश्चर्यया सिमाना मन्न । भूमि माताया हिचःति 'पेट्रोल' मिया नःगुया पापं मखा थ्व अरबीतय् लः नापं खुया त्वने मागु । जिमिगु जहाज दी मलानी अरबीत दुंगाय् च्वना वया तीजक जहाजया बाथ् रुमे द्वाहाँ बना टिन का टिन लः खुया यंकल । गुलिसितं पाले खना ज्वना, लः टिन् लाका काल, जनफाते दुङ्गु दुङ्गु सुइकल, गुलिं धासा कुइच मारे जुल ।

तर बहरेन थ्यना करीब ६ घण्टा लिपा अर्थात् जहाज चले उबी त्येका क्कगू भयानक ग्वोफय् वल । भडाय् गोगु जहाज हे फाटा प्कोकिइथ्यें च्वं । समुद्रया किसिद्वं बौ

म्न तगो जुया वल । मने पीस्ये ग्या चिकु पहःवल । जिगु स्वीडन् यात्रा थनं तुं अन्त ज्वीला धयार्थे ग्यास्यें वल । याकनं तुफान बन्दज्वीसा धैगु जक अभिलाषा तर अपशोच तुफान चले तुं जुया च्वन । जहाज चले मजुल । थौं थनं तुं च्वने मागु जुल । कन्हे ला अवश्य द्यो भिनी धैगु प्रतीक्षा याना यना ।

१४-२-५६ थ्व भयानक तुफानं याना जहाज स्वन्हु तक 'बहरेन' हे थात । बल्ल थौं सुथे निनि जहाज चले छु जुल मने आशाया खां हल ।

१५-२-५६ थौं सुथे ८ बजे 'कुवेट' धैगु सउडी अरबियाया बन्दरगाह थ्यन । थनं बसरा थ्यंकेत हानं २४ घण्टाति लगे जुइ धाल । तःन्हु मक्कि जहाजे च्वने गुनं म्हाइपुस्वे च्वं खनी । थ्व जहाज यात्रां वाक्क वल । याकनं बसरा थ्यंकेगु आय् बुल ।

१६-२-५६ बल्ल थौं बहनी ५ बजे बसरा थ्यन । बसरा थ्यनि खुन्हु सुथं निसें भचा न्ह्याइपुसे च्वना वल । समुद्र समाप्त जुल । केवल इराक व इरान बिचे लं द्वाहाँ बना च्वंगु दु । ठीक नेपाया वागमती पाय् ब्या जक जू । जव पाखे इरान देपा पाखे इराक । जवं खवं नदी किनारे पौ मदुगु छें खने दु । थन पर्सिया एवं इराक गामे छें पौया आवश्यकता मदु । कारण थन वर्षा गुबले मजू । इवाम्क पौलिं तोपूगु छें दुने खने नं थाकु । 'साप गरम उकिं पौ दुगुयासिनं मदुगु हे असल । जिगु जन्मं स्वय् मनंगु पौ मदुगु छें या चलन थन जि खना आश्चर्यं ताया । तर थ्व जिगु आश्चर्यया अन्त मजुवं जहाज यात्राया अन्त जुल । 'बसरा' बन्दरगाह थ्यन । घडि स्वयां ५ ता (संख्याई) जुया च्वन । जहाजं क्काहाँ वनेत म्मनजत छुं दुगु मखु । केवल पासपोर्ट इराकया विसाय् (Visa) Date of arrival अर्थात् थ्यंगु मितिया क्वाप क्कः जक तयां गा । थ्व बन्दरगाहं तप्यंक रेलवे प्छेशने बना । बसरां बगदाद तकया थर्ड क्लास टिकट स्वर्च ६०० फिल्ली लगे जुल (१००० फी=१ दिनार=१३१) रेलवे प्छेशन नं तःधंगु मखु । रेल नं साप फोहर । मत नं मदु । तर हुल क्कता धाःसा मजू । शायद थन जनसंख्या आपा मदुगुलिं ला मस्यु । मालनाल सुरक्षित रूपं तया थौं रेले तुं यना ।

१७-२-५६ थीं बहिनी ७॥ बजे बगदाद प्लेशन थयन । धन्य व यूथ होष्टेलया बन्दोबस्त । यात्रीतय् लागी गुलि जक सुबिस्ता । विशेष याना जिपिं थजापिं गरीब यात्रीतय् लागी । बम्बईले न्यानागु इन्टर नेशनल हेण्ड बुक् अफ यूथ होष्टेलं साप ज्या बिल । थुकी ठेकाना स्वया सीधा यूथ होष्टेले वना । १५० फिल्ली न्हिक्लि चच्चिक्या बा । नयगु त्वेनेगु थमं तुं जोरे याना नयगु प्रबन्ध दु । नय् त्वने याना थनंतुं घना ।

१८-२-५६ थीं बगदाद शहर चाह्यु वना । थन राइट हायण्ड ड्राइमया चलन खनी । थव Right hand drive traffic या चलन खना बडो आश्चर्य जुल । न्हापा Right Hand drive या चलन जिं मखनानिगुलिं ला मस्यु जित ला साप ज्या मक्लिं थें च्वं । लँय् ज्वीत ग्यानापु । देपा पाखे मोटर वइ थका च्वं सा जव पाखे वइगु । सडक नागे ज्वीत हे ग्या । मुस्मांतयगु देश जूया निमित्तला मस्यु थथे उल्टागु चलन । शहरला बांला धाय् माः । विशेष यूरोपियन छाइले हे धेचूगु खने दु । थनयापिं मैजुपिनि पर्दां प्रथा मदु । मैजुपिं स्वतन्त्रता पूर्वक जुया च्वंगु हे थनया विशेषता धाय्मा । थन बजारे चाह्युहुं छगू गुप्त सूत्र हारा छगू समाचार न्यनाकि थः बगदादे टर्की देशया नोट 'लिरा' काला बजारे साप दंक न्याय्गु दु । यदि व समाचार सत्य खः सा 'स्वीडन यात्रा' अम्ह किफायत याय् उयू । अर्थात् थन बगदादे स्वीडन तकयान आवश्यक खर्च यान गाक्क टर्कि लिरा न्याय्गु व हे टर्कि लिरां अकिनिसें स्वीडन तक रेल टिकट न्याय्गु विचार याना । तर थव समाचार सत्य खः मखु बुझे यायन न्हापां बैंके टर्किस लिराया दर न्यं वना । बैंकया भाः इग्लिश पाउण्ड १ या ७ टर्किस लिरा धैगु बुझे जुल । टर्किस नोट बिक्रि याइगु काला बजार मा वना । बल्ल काला बजार ल्वीका टर्किस लिराया दर बुझे याना । धन्य व गुप्त समाचार । इङ्गलिश १ पाउण्डया २६ लिरा सम्म प्राप्त जूगु बुझे जुल । इस्तांबुलं स्वीडन तक आवश्यक खर्च हिसाब याना ७०० लिरा न्याना । थव दामं स्वीडन तक टिकट कायगु तथा नयगु सामान नं टर्की

हे न्याना यंकेगु, ज्ञाय्कि मेगु देशे जिमिसं घेवा खर्च याय भ्वाले थव्यु । थुलि ज्या सिधय्का थःगु वासस्थाने ल्याहाँ वया । सर खुन्दु 'सिरिया' वनेगु विचार याना घना ।

१९-२-५६ थीं न्हिनसिया २ बजे 'राफिडिएन' कम्पनीया बसे च्वना, बगदाद तोता । बगदादं दामसकस (सिरियाया राजधानी) तकया बस भाडा ५ दिनार इराकया दां (१ दिनार=१३१' मानो) लगे जुल । बस व हवाई जहाज लसि वः । नयगु त्वनेगु घनेगु नं बसे तुं प्रबन्ध दु । बस वनीगु पक्का सडकला दुगु मखु । केवल फिसः भूमि जक । चान्हेसिया १२ बजे जूवले छगू दुर्घटना जुल । बसे च्वे तया हःगु पेट्रोल टायन्क तज्याना बसे दुने छुट्टि ज्वीक भ्वाथःगु छें वा जो थें ज्वया वया च्वनां च्वने मजिल यात्रीत च्वनेगु डिब्बा व ड्राइमर सिटया बिचे यात्री तयगु ट्रन्क सुटकेस तयगु डिब्बा दु । बस दिके मासा घण्टि बीगु तया तःगु दु । बस दिकेत घण्टि बिया । तर ड्राइमरं मताला छु थें । बस अन्दाजि १०० मील प्रति घण्टाया वेगं व्वाय् वना च्वन । च्याकः भिकः घण्टि बिल नं बस मद्यु । घण्टि जकं स्यना च्वनला धैगु मने । सकल यात्रीतय् मने पेट्रोल च्याइ र बस मिं नइ धैगु त्रास उत्पन्न जुल । अरबी यात्रीत 'अल्ला' धका ईश्वर पुकारे यात । हरे गपसकं ग्यानापुगु शला वरण थव । गुलि बसया लुखा चाय्का थपाय्सकं वेगं व्वाय वना च्वंगु बसं तिन्हुया वनेगु स्वत । जिनं छकः तिन्हुया वनेगु मने तया । तर तिन्हुया वनेगु नं ला ज्यानया खतरनाक । बल्लं आखिरे ड्राइमरं घण्टि व्यूगु तालला छुथें बस दिकल । अले छकः हानं सकसियां मने आशाया स्वां हल । सकलें बसं प्यइं वल । थन जिमिसं खन कि बस फिसः भूमि जक वया च्वंगु । लँया नाम निशाना हे मदु । केवल कम्पासया भरे बस व्वाय वना च्वंगु खनी । बसे च्वंगु तज्यागु टायन्क दय्केमागु दय्के धुंका बस न्हावन । सकलें खुशी जुल । 'अल्ला' पुकारे यापिं अरबीतसे 'अल्ला'यात लोमंका अय्ला पुकारे यात । मिसा मिज्या ख्या खँ नं ताय दया वल । हरे ! भयं जक ईश्वरया नां कागु खनी । म्ही लेखनाथ कविजुया-सँधै

सोमो हुनु भन्दा तेडिनु ङ फलाधिक, गर्छ को लोकमा सोमो
ग्रह को पूजनादिक धैगु कविता लुमंका जि नं घना ।

२०-२-५६ न्यालं चाबले सिरियाया सिमाना थ्यना
च्वन । थनंनिसै पक्कागु लँ दत । बल्ल तल्लं सुधसिया ११ बजे
दामसकस थ्यन । थ्व दामसकस शहर खंबले रमणीय ताल ।
थ्व शहर पहाडया क्वे बसेजुया च्वंगु खः । दार्जीलिंग लसि
वः । दार्जीलिंगया सडक थै त्तुं थाहाँ कोहाँ वना च्वंगु सडक ।
तःधंगु नं मखु । दार्जीलिंग पाय धं जक जुइ । थन आपा-
भिया यूरोपियन ढांचा । महिला वर्गे खनन्त्रता दु पर्दा
प्रथा थन मदु । ख्वाले जालिकापतं त्वपुया त्वइगु तोना मेगु
मेम साहेबया ढांचा । थ्व दामसकस शहरे पुलां पुलांगु
भवन खने दु । किसिम किसिमया निर्माण कला (archi-
tecture) नं खने दु । थनया निर्माण कला खयबले
थन न्हापां ग्रीक, रोमन आस्मिरियन एवं पसियनतयगु
प्रभुत्व खने दु । थन पुलां पुलांगु मस्जिद, चर्च आदि नं
दनि । प्रख्यात ऐतिहासिक मस्जिद 'ओमायाद' मस्जिद
खः । विशेष छैया ढांचा फ्रेञ्च क्रांटे दयका तःगु दु । थन
अंग्रेजीसिकं फ्रेञ्च भाषाया चल्ति अप्पो ।

२१-२-५६ थौं टकि पाखे खया वनेगु विचार, तर
जेरुसलम (पालिष्टिन) ढुको खय योग्यगु धागुलिं जेरुसलम
ढुकोनिं वनेगु निश्चय याना । टाक्सी च्वना जेरुसलम वना ।
थन टाक्सीया चलन यक्को दु । किफायत नं धायमाः । तर
किफायत खया नं याकनं थ्यनिगु हे थ्वया विशेषता । दामस-
कसं वेन्थलेहेम (जेरुसलम) तक्यात ७ घण्टा बित ।
जोर्डनया राजधानी 'आमान' थ्यंबले बहनीसिया ७ बजे
जुल । थ्व 'आमान' शहर पहाडे निर्माण जुया च्वंगु तापाकं
निसें खने दु । बहनीला भन बांला । सोन्ति नखः बले थै
ब्याक शहरे बिजुली बत्तिया ह्याँउगु वाँउगु रंग बिरंगगु
रश्मि रंगित जुया च्वन । आमानं जेरुसलम २ घण्टा थ्यन ।
थन यूथ होटेल मदुगुलिं होटले च्वने माल ।

२२-२-५६ थौं सुथन्हापां दना जिसस क्राइष्टया जन्म-
स्थल 'वेन्थलेहेम' वना । थन पहाडचात असंख्य दु । खय

हे हिसि दुगु पहाडचात । जेरुसलमं वेन्थलेहेम वनेगु लँय
यू० एन० ओ०या डेलिगेटतयगु निवासस्थान खने दु ।
थ्व यू० एन० ओ०या निवासस्थान पहाडया चोकाय,
मानो इजरायल व जेरुसलम निगू देश खने दयक च्वना
खबरदार त्वाय मदु धका अरबी व ज्यूसनयत जनाउ बिया
च्वंम्ह थै च्वं । थनं पलख जायका वेन्थलेहेम थ्यन । थ्व
स्थान खय बले बांला । ढुम्ह क्याथलिक पादरिं दुने गिर्जाय
च्वना यंकल । थन जिसस क्राइष्टया जन्मस्थल छगू गुफाय
धाःसां ज्यू । तर थ्व गुफाया दोने भडाय धंगु गिर्जा दयका
तःगु दु । इ० स्वी० ३२६ स विजायन्टीन साम्राज्यया
महारानी हेलेनां थ्व गिर्जा दयकुगु खः । थुकिया दुने पुलां-
पुलांगु रोमन तथा ग्रीक कलापूर्णगु पेण्टीङ्ग तथा फ्रेस्को दु ।
देपापती अंगले शिला लेख दु । जवपाखे क्राइष्टया कुल
(Ancestors)या चित्र खने दु । थनं क्राहाँ वना जमीनया
तःले जिसस क्राइष्ट जन्म जुगु कोठा । थ्व कोठा थसः पाया
च्वंम्ह मचाया आकार वः । छुट्टेयाँ, ल्हा, म्ह व्याक प्रष्ट छुटेज
कोठाया दक्षिण पाखे जिसस क्राइष्ट जन्म जुगु थल
(Manger) तथा तःगु दु । थ्व मन्दिर रक्षा यायत
क्रिश्चियनतय स्वंगू सम्प्रदाय-रोमन-क्याथलिक, आभिनियन
एवं ग्रीक अर्थोदक्सनसें देखरेख याना च्वंगु दु । थपि
खखलःया भिन्न भिन्न निवासस्थान नं थन दु । थ्व वेन्थ-
लेहेम जिसस क्राइष्टया जन्म न्हापां नं जुजु दामिदया जन्म-
स्थान धका प्रख्यात जुया च्वंगु खः । तर जिसस क्राइष्टया
जन्मं थ्व धाय सारा क्रिश्चियनतयगु तीर्थस्थान जुल ।

तर आश्चर्य कि थपायधंगु मन्दिरया मूलुखा थपायसकं
चिदुवा कि जिथेजाम्ह बागःम्ह हे कोछुना वनेमा । लिपा
जिं थ्व लुखा थथे मत्वयक चिदुवा याना तःगु या कारण
बुझे याना । वेन्थलेहेम गिर्जायात अरबी मुस्मांतयगु हमलां
रक्षा यायया कारणे खनी थ्व लुखा चिदुवा याना दयका
तःगु । ११ गूगु शताब्दी जिसस क्राइष्टया जन्मस्थान क्रिश्चि-
यनतयगु अधीने लाकेत कुसेद युद्ध जुल । थुबले वेन्थलेहेमे
महान अशान्ति जुल । अरबीतसें सल गया वया थ्व

वेन्थलेहेम चर्च बरोबर हमला याना ध्वस्त याना बिल । ध्व हे अरबी हमला रक्षणार्थ अर्थात् सल गया मन्दिरे द्वाहाँवने मफयूक सुरुष्वा थै लुखा चिदुवा याना तःगु । थुकिया मेगु कारण प्रत्येक ब्यक्ति मन्दिरे द्वाहाँवनि बले कोछुना जिसस काइष्ट प्रति आदर भाव तयूकेया लागी खः । ध्व जबरजस्तया आदर भाव छाथ् थै जि मथू । जुइ फु कि ध्व क्रिश्चियन धर्म हे जबरजस्त जक, अर्थाक धनया शक्ति तलवारया बलं जक रक्षा याना तःगु धर्म जूया निमित्त करकापया नम्रभाव प्रकट याये मायूका तःगु । तसर्थ जिसस काइष्टया जन्मं निसै थौं तक धन जेरुसलम भय, त्वापु, अशान्तिया स्थान जुया च्वंगु दु । जिसस काइष्टया जन्मं जेरुसलमया जुजु 'हेरोड' (Herod) या मने ध्व अशान्ति, क्रोध, इष्या आदि दुर्गुणं भरिपूर्ण जुल । कंसपाजुं बालक कृष्णयात हत्या यायूया कारणे मेमेपि असंख्य बालकतयूत निर्दयतापूर्वक हत्याकाण्ड चलेया थै तुं जेरुसलमया जुजु 'हेरोड' जिसस काइष्ट बालकया हत्या यायूगु न्यूनं अन्य असंख्य निर्दोषी बालकतयूगु ज्यान कया जेरुसलमे अशान्ति मचे यात । आखिरे जिसस काइष्टयात ध्व हे स्थाने ३३ वर्षया उमेरे क्रुसिफाई याना स्थानां तोतल । जिसस काइष्टयात क्रुसिफाई (Crucifixion) यागु स्थाने नं मडाय् धंगु गिर्जा दयूका तःगु दु । थुकियात 'गोलगाथा' धाइ । ध्व गोल गाथा जेरुसलम शहर दथुइ हे लाः । थुगु प्रकारं जिसस काइष्टया जन्मकालं निसै ११ शताब्दीया क्रुसेद लडाई आदि समेत थौं तक ध्व स्थान अशान्तिया मू छै जुया च्वंगु दु । ज्यूसतयूत अलग स्थान 'इजरायल' धैगु नामं कृगु निवासस्थान बिया ध्व थासे त्वापु, कलइया छै देका बिल । गुकिया फलस्वरूप थौं तक ध्व जिसस काइष्टया जन्मस्थाने अरबी एवं ज्यूसतयू बिचे संघर्ष जुया च्वन तिनि । जि २ घण्टा जेरुसलम शहरे चाहिलाया भित्रे च्याखा फिखा छै बम्बं ध्वस्त जुया च्वंगु खना । आ थर्थे हे गोलिया सः वइला धका ग्याग्यां प्यहाँ वनेमा । हरे ! थपाय धंम्ह महान जिसस काइष्टया जन्मभूमी गपाय् धंगु भय तथा अशान्ति । जिसस काइष्टया बदलाय्, यदि सिद्धार्थ कुमारं धन जन्म कागुसा थुलि अशान्ति जुइ मखुला धैगु मने ।

सम्पादकीय

दुथे फुथे याना: ध्व अंकं म्नी 'धर्मोदय' १२ दँ फुना: १३ दँयू क्यन, ध्व खं न्ह्याम्हं नेपाल भाषा भाषी लयूताय् थायू दु । तर पाठकपिसं विशेष याना: ग्राहकपिसं विचा: यायू मा:गु खँ ध्व दनि— 'धर्मोदय' ग्राहकपिथाय् इले ब्यले मध्यसे घेघे च्वीका: कोदलि थै च्वंका: छाय् जुल ? ध्व न्ह्यस:या छगू जक लिस: ध्व हे वइ कि 'धर्मोदय' जक मखु नेपाल भाषाया फुक धयार्थं पत्र पत्रिकात इले पिहाँ वय् मफइगु दिना वनिगु, ग्राहकपिनिगु चन्दा इले कार्यालये मध्यना ख: । कारण 'छगू धयागु छु ?' धयागु प्रश्नया उत्तरे भगवानं धया बिज्या:गु दु— सम्पूर्ण प्राणित छगू जक आहारे आधारित जुया च्वंगु दु । अथे हे पत्र पत्रिका धयागु नं ग्राहकपिनिगु चन्दाया आधारं हे म्वाना च्वनिगु ख: ।

मेगु थौंकन्हे नेपाले प्रजातन्त्र ज्वी धुंकल धाय् माल । प्रजातन्त्रे पत्र-पत्रिकाया छु स्थान दु व धाय् मा:गु मखु । थज्याबले छगू हे पत्रिका नेपाल भाषाय् बांलाक म्वाय् मफुगु म्नीगु निति, म्नी नेपाल भाषा प्रेमी, नेपाल संस्कृति प्रेमी नेपाल भाषा भाषीपिनि निति गुलि मछलापुगु खँ ख: । उकीसनं देश विदेशं न्यना हइगु— छिमिथाय् छिमिगु भाषाय् गोगू पत्र-पत्रिका दु, गज्या गज्यागु दु ? इत्यादि । तर उकिया लिस: आ:ला छगू नं मडु बा छगू निगू दुगु नं इले पिहाँ मव: धका लिस: बी मालिगु गुलि जक मछालापुगु खँ धाय् । हानं मधाय् धा:सां सत्य खँ सुचुकां सुचुके फइगु मखु, २४न्हुयात तोपुया त:सां छुं दिन लिपा निदुगं मछालापुका च्वने मालि ।

उक्तिं भी धर्मोदयया ध्व बुदिं खुनु छिकिपिं
सकल नेपाल भाषा प्रेमी भाजु मयूजुपिके फवने—
सुवाःया नाप नापं मेगु दँयात सगं स्वरूप वार्षिक
चन्दा नं अवश्य बिया हया दिसं, गुकिं छिकि-
पिनिगु सेवाय् इले व्यले उपस्थित ज्वी फइ ।

धर्मोदय परिवार पाखें सकसितं १०८० न्हूदँया
'भितुना' ।

श्री वज्रडाक

(तिब्बती वसते)

कलाकार—स्व० दानरत्न ताम्रकार, गुम्हस्या
सलंसः कलाकृतिं ल्हास देशे आः नं नेपाल-
कलाया न्हाय् तथा च्वन तिनि ।

(नेपाल भाषा परिषदया सौजन्यं)

ज्योति खँ

पोखरा देशे नेपाल भाषा प्रेमीतय्गु सभा

पोखरा नेपाल सम्बत १०८० कङ्कला श्वः १। थौं न्हूगु सम्बतसरया उपलक्षस पोखरा मठ्ठी प्रपस नेशनल हाईस्कूलयागु भवने नेपाल भाषा विकाशया लागि श्री पं० ऋषिकेशव पराजुलीया सभापतित्वे 'नेपाल भाषा विकाश खलः' चाय्केगु सम्मेलन जुल।

सभाय् नेपाल भाषा विकाश खलः धैगु नां सर्व-सम्मति पास याना अस्थाई कार्यकारिणी गठन जुल। गुगु कार्यकारिणी पदाधिकारीपि थथे :—

अध्यक्ष—श्री मुक्तिलाल श्रेष्ठ,

उपाध्यक्ष—पं० ऋषिकेशव शर्मा,

सेक्रेटरी—श्री बीरेन्द्र कुमार बाटाजू,

कोषाध्यक्ष—श्री सर्वज्ञमान प्रधानाङ्ग,

प्रचार तथा संगठन—श्री महंत बज्र,

सदस्य—श्री गोविन्दहरि पालीखे, श्री दिल

बहादुर भारी, श्री सुन्दरप्रसादजु

व श्री मा० अमृतमान।

श्वः अस्थाई कार्यकारिणीं हे० मा० श्याम प्रसाद पन्त, मा० सुवर्णमान जोशी, त्रैलोक्यनाथ श्रेष्ठ, मा० ध्रुव बहादुर श्रेष्ठ, मा० दुर्गा बहादुर श्रेष्ठ व प्रेमराज मुल्मी सहित ६ म्हे सिगु ऋगू विधान कमिटी नं गठत यात। गुगु कमिटिं नियलाया दुने विधान दयका अस्थाई कार्यकारिणी नेपाल भाषा विकाश खलः यात लः व्हाई।

धर्मोदये

विज्ञापन बियादिसँ

भीगु नेपाल सरहदे जक मखु भारत, सिक्किम, ल्हासा, लंका, बर्मा, चीन, जापान, यूरोप व अमेरिका, थ्यंकं थ्यंगु 'धर्मोदय' पत्रिकाय् विज्ञापन छापे याका थःगु शिल्पकला व व्यापारया उन्नति बढे याना दिसँ।

विज्ञापनया दर

छको जक विज्ञापन बीत १ छपौया	३०)
" " " ३ बापौया	१५)
" " " ३ चकंछिपौया	८)
" " " ३ बाचकंपौया	४)

कभरया पिनेयात जूसा ५०% अप्पो काइ

" दुनेयात " २५% "

खला तक विज्ञापन बीगु जूसा १०% पा जुइ

खुला तक " " २०% "

दन्छि तक " " ४०% "

सूचना—विज्ञापनया साइज व समयया आर्डर लवःमंका दी मज्यू।

व्यवस्थापक—“धर्मोदय”

४, रामजीदास जेटिया लेन, कलकत्ता-७

